

GORICA

(Zjutraj izdanje.)

Izhaja vsak rek in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželno. Ako pače na ta dneva praznik izide dan prej ob 6 zvečer. Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četletno 2 K. Prodajane v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevev tekalšču po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Čast dr. Tume pred porotniki.

(Dalje.)

Po drugih navadnih formalnih vprašanjih vpraša predsednik dr. Rojica v kakem jeziku bo govoril v slovenskem ali italijanskem. Dr. Rojic odgovori, da hoče govoriti če ravno je on Slovenec v italijanskem jeziku in sicer stori on to, ker je veliko število porotnikov ki ne razumejo nič slovenskega, dočim sta se samo dva slovenska porotnika izjavila, da ne razumeta popolnoma italski. Sicer pa je pripraven vedno dajati tudi v slovenskem jeziku pojasnila. Pa tudi zaradi tega, je rekel dr. Rojic, da hoče govoriti v italijanskem jeziku, da se obravnava preveč ne zatigne.

Dr. Rojic zahvali predsednika, da mu je ponudil priliko, razjasniti gospodom porotnikom, kaj je dalo povod današnji pravdi.

Pravi povod tožbi je neka izjava, narejena v 15. seji deželnega zbora dne 17. septembra 1901, ki se glasi: „To more trditi samo človek, katerega so sramotno spodili iz njegove domovine!“ Tega pa jaz, gospodje porotniki, nisem govoril, zastavljam svojo častno besedo v to. To dokazuje tudi stenografični zapisnik omenjene seje na strani 222, kjer stoji: Dr. Rojic (proti dr. Tumi): „Postojnska afera!“ — V istem stenografičnem zapisniku pa se čita na strani 223, da je tako istinito vskliknil ne dr. Rojic, ampak poslanec Berbuč. Zdaj pa gre za to, ali je ta izjava resnična ali ne. In jaz moram priznati, da je poslanec Berbuč resnico govoril.

Vsled tega mejklica je prinesla „Soča“, glasilo dr. Tume, v številki z dne 1. novembra 1901 članek naslovljen „Dr. Rojic in prof. Berbuč — o studna lažnika in obrekovalca“ z „Izjavo“ šestih postojnskih občinskih zastopnikov, kateri mi očitajo, da sem v deželnozborski seji vskliknil, kakor sem poprej povedal, in trdil, da nisem resnice govoril, ko sem rekel, da so učitelja Tumo izpodili iz Postojne itd. Jaz pa sem v celi zadevi nedolžen, ker nisem predbacivanih besed nikdar izustil. Uredništvo „Soče“ me je konec svojega članka brutalno napadlo

na moji časti kot deželnega poslanca, zasebnika in zdravnika.

Vsled tega napada mislim sem tožiti uredništvo radi razžaljenja časti, a slovenski odvetnik, do katerega sem se bil obrnil, mi je odsvetoval, češ, naj rajši v časopisu objavim primeren odgovor. To sem tudi storil. Dasi me je zelo bolelo, da me napada dr. Tumovo glasilo. — Glasilo onega moža, katerega sem lečil, mu dal spričevalo v dosego vpokojenja, lečil njegovo obitelj — odgovoril sem vendar v članku „Kje tiči laž?“ popolnoma dostojno, pojasnivši s podatki politično delovanje dr. Tume in izrekli konečno, da imam z njim opraviti samo kot s politikom.

Dr. Tuma je, pravi obtoženec dalje, spisal v „Soči“ članek pod naslovom „Učiteljstvu“, s katerim se je hotel prikupiti učiteljem. V njem trdi, da je izgubil v Postojni učiteljsko službo zato, ker se je pri volitvah ogreval za narodnega kandidata. Obrezo proti nemčurškemu kandidatu dr. Deu-u in je s tem prišel v zamero pri šolskem oblastvu; kazal se je torej narodnim mučenikom in žrtvo narodno-političnega razmer. Dr. Rojic pa navaja dokaze, da to ni res, ker je bil Tuma odslovljen dne 5. aprila 1879, dočim so se volitve deželni poslancev na Kranjskem vršile že leta 1877; vprav dne 10. septembra 1877. je bil izvoljen nemškutar dr. Deu proti narodnemu Adolfu Obreza. Ako bi bil takratni provizorični podučitelj Henrik Tuma v resnici žrtva take agitacije bi ga gotovo ne bili pustili dve leti na svojem mestu, ampak bi bili že prej postopali proti njemu. Sicer pa tudi ni misliti, da bi bili kakega učitelja samo zaradi volilne agitacije kar naravnost odslovlili od službe. V Tumovem slučaju je resnica ta-le: Dne 9. januarja 1879 se je v konferenčni sobi v postojnskem šolskem poslopiju med učitelji sukal pogovor o obveznosti šolskega obiskovanja na Francoskem. Pri tej priliki se je izrazil podučitelj Henrik Tuma, da je Francoska republika dobra državna uprava in je naglašal, da želi, da bi tudi v Avstriji prišlo do republike, on sam da bi bil rad republikanec, da pa avstrijsko ljudstvo do zdaj še ni zrelo za to, vendar pa da pride lahko enkrat do tega. Drznil

se je tudi ocenjati dohodke presv. cesarja rekoč: „Kaj potrebuje cesar 13 milijonov dohodkov, saj lahko tudi s pol milijonom izhaja itd.“ Tedanji šolski voditelj v Postojni je dne 5. marca 1879 radi navedenih izrazov podal proti podučitelju Henriku Tumi ovadbo okr. šolskemu svetu in c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani je vsled tega v svoji seji dne 5. aprila 1879 imenovanega podučitelja odpustil iz službe.

To je pravi vzrok, radi katerega je bil Henrik Tuma izbačen iz učiteljstva, ne pa njegovo narodno-politično delovanje, kakor on trdi, razglasa se narodnim mučenikom. Iz redne disciplinarne preiskave je jasno razvidno, da njegovo odšlovljenje ni niti v najmanjši zvezi z narodno političnim vprašanjem.

Po svojem odslovljenju je T. nadaljeval in dokončal študije, postal doktor prava in stopil v državno službo, — mož, ki je prej proglašal republikanske ideje! —

Prestopivši k posameznim točkam obtožnice. je dr. Rojic govoril blizo tako-le:

„Kar se tiče razžalitve v obtožnici, da je namreč dr. Tuma takrat brezvestno vse pokončal itd.“, je res, da je dr. Tuma dne 3. februarja 1897 provzročil abstinenco slovenskih poslancev, jo nekoliko časa podpiral, potem pa iz različnih sebičnih uzrokov in iz zavidnosti smešil in proti njej raval; res je tudi, da se je proti klubovim pravilom, za hrbtom drugih slovenskih poslancev na svojo roko pogajal s pokojnim kardinalom in da je, ko ni mogel pri njem doseči svoje namere, silil grofa Alfreda Coronini-ja, naj se pogodi z deželnim glavarjem vitezom dr. Pajerjem za vsako ceno, samo da zopet vstopimo v deželni zbor.

Kavnal je tako, ker se je bal, da bi se ne razpustil deželni zbor. To je razvidno iz pisma na dr. Gregorčiča in grofa Coronini-ja z dne 17. septembra 1897, v katerem zahteva od polit. društva „Sloge“, naj ukrene, da bode zopet izvoljen v deželni zbor, od kluba slovenskih poslancev pa, za slučaj razpustitve deželnega zbora, naj mu zagotovi

zopetno izvolitev v deželni odbor. Dokaz imamo tukaj, ako hočete, prečitam Vam pismo.

Slovenski poslanci smo takrat zahtevali v prvi vrsti jezikovno enakopravnost v deželnem zboru in v deželnih uradih, in deželni šolski zalog, s kojega pomočjo bi se zboljšale učiteljske plače in posredno povzdignila ljudska omika ter se razbremenili posestniki. Dr. Henrik Tuma pa je s svojim postopanjem vse to uničil in nas prisilil, zopet vstopiti v deželni zbor. S tem smo izgubili ugled pri svojem ljudstvu, pri Italijanih in pri vladi. To je slovenske poslance tako užalilo, da so dali dr. Tumi nezaupnico in zahtevali od njega, naj odloži deželno odborništvo, katero so mu bili oni poverili.

Vse to sem želel z veljavnimi pričami dokazati; a slav. sodni dvor jih je odklonil.

Gledé škode, katero je prizadel dr. Tuma s tem, da je zaprečil deželi, da ni dosegla pobiranja užitnine v svojo upravo, je moje očitjanje po vsem resnično. Dežela je s tem oškodovana ne samo za 130.000 gld. na leto, kakor stoji v inkriminiranem članku, ampak še za veliko večjo vsoto. Čujte kako se glasi o tej zadevi poročilo častne sodnije, katero je v deželnozborski seji dne 17. julija 1901 prečital poročevalec Conte Panigai (čita): „Visoki zbor! Finančni odsek letošnjega deželnozborskega zasedanja, sestavljen iz 5 članov in sicer iz častivrednih gospodov dr. Gregorčiča, dr. Rojica, dr. Waiza, inženirja Chiozza in Conte Panigai, se je po sklepu deželnega zbora z dne 11. julija t. l. ustanovil v častno sodnijo, da preišče spornost med častivrednima poslanecema dr. Tumo in prof. Berbučem, ki je nastala vsled predloga prvega, (da bi se ne prečitalo v deželnozborski seji poročilo št. 2696, katero je podal poslanec Berbuč o ustanovitvi deželnega užitninskega urada, ker obsega baje osebne žalitve proti dr. Tumi.

Sodnija je preiskala in pretresla to spornost v vseh njenih podrobnostih; je vzela v poštev vse okoliščine, ki so bile in vsa dejstva, ki so se dogodila, preden je poslanec Berbuč po naročilu finančnega odseka sestavil svoje poročilo in je spoznala, da v omenjenem poročilu ni

krasote, ki jih ne more naslikati nobeden slikar, niti Makavskij ne.“

Nikolaj Pavlovič se srčno nasmeje, pa me pogleda, kakor bi hotel reči: „Pogrezuješ se v idealih in domišljijah“. Po tem pa odide v oddelek otročjih igrač. Mislim, da me ni razumel. —

II.

Med tem je nastalo poludne. Kar premore Kremelj in njegova okolica premožnega in krasnega, vse se je sešlo na razstavi, posebno v oddelku krasne umetnosti. Šuštenje dragih vleček, tresljanje pestrih pahljač in cinkanje najraznovrstnejših narokvic in družega ženskega lišpa je zmotilo ves prejšnji red: ljudje so zrlí eden na drugega, in mični izdelki umetnosti so stopali v obeh mnogih na drugo mesto. Tudi okrog mene so se sukale zvezde ruske družbe in se vrstile kakor v pravljici — ali nobena teh ni bila enaka številki 287, pa naj bi jo bili zaljšali tudi neštevilni demanti kneginje Dolgorukove! Ne, ni bila enaka! In tako je minulo precej časa, da se je oko utrujeno, te zunanje šopirnosti, zopet obrnilo k št. 287.

(Dalje pride.)

LISTEK.

Slika in prilika.

Češki: E. Jelíneh.

I.

L. 1883 je bila občerska razstava na Hudinjskem polju v Moskvi. Med drugim je zanimala posetnike zlasti neka slika p. št. 287, obešena onde na lepem videlu v prekrasni dvorani. Za svetovno umetnost je imela ta slika sicer le podrejeni pomen: kajti ni bila iz onih, ki vzklikujejo posebno „šolo“; vendar je obračala na-se splošno pozornost. Zato so se ustavljali pred to krasno sliko ter si jo ogledali z vidnim zadovoljstvom.

Kaj pa je bilo na njej takega?

To ni bilo prekrasno ajvazovsko morje; niso bili globoko-čutni vspomniki Vereščaginovi; ali temne črte Litovčenkova na obrazu Ivana Groznega; ali strašne, pa vendar mogočne Neronove baklje Semiradskega; da niti neginljivi Lemohovi življenjski prizori — to je bila le „študija“ (slikarski vzor), delo ruskega slikarja Konstantina Jurjeviča Makovskega. Bila je skromna slika, pri kateri umetnik ni „računal na svetovno slavo

in evropejsko senzacijo“. Bila je to prosta podoba mlade dame, umetniški ideal gospoda Makovskega — „včeraj razvela roža“. Znameniti slikar je vdihnil tu mrtvemu platnu čarobno-umetno, takorekoč, živ izraz estetične popolnosti. Mahovskega „ideal“ je počival mirno v naslonjaču; devojka je imela glavo ponosno vzdignjeno, roki na obrakajih in je gledala naravnost na občinstvo. Njene oči so kazale angeljsko dobroto in na ustnicah jej je poigraval ljubki nasmeh.

V ostalem pa so ogovarjali ideal gospoda Makovskega na razne načine. Med občinstvom je krožila misel, da skriva gospod Makovskij za besedo „študija“, sliko resnično živeče dame; jedni so šepetali, da je to kneginja D., prvakinja dvornih salonov petrograjskih; drugi, da je to postranska hči francoskega poslanca; in še drugi so pravili, da je to bogat otrok iz kraja rusalek, sestra kijevskega veleposestnika S. — Ali od vsega tega ni bilo niti pičice resnice, o tem sem se prepričal pozneje natančno.

Nekega dne sem bil že ves utrujen vednega pohajanja po razstavi. Ustavim

se uprav pod št. 287. Tu me nekdo nepričakovano vzdrami iz tihega opazovanja. Bil je to dobri Nikolaj Pavlovič, ki me je potrkal na rame.

„Opazujem, da ugaja tudi vam!“ reče šaljivo Nikolaj Pavlovič.

„Kdo pa?“

„Številka 287.“

„Seveda, kako bi ne ugajala!“

„Kako sodite pa vi, Edvard Josipovič: ali je to zares le študija, ali pa vendar podoba živeče dame?“

Odlasal sem in nisem mu odgovoril določno.

„Kar se mene tiče“, reče Nikolaj Pavlovič po kratkem molčanju, „verujem katalogu na besedo, da je študija. Prepotujte Rusijo križem od severja na jug, od zapada proti vzhodu, od Bolta do črnega morja, od meje do meje — takove lepote ne najdete v resničnem življenju. Kaj sodite vi o tem?“

Zamislil sem se. V tem trenutku preleteli so mi davni spomini po glavi. Še le za časek odvrnil sem svojemu prijatelju mirno in tiho, ali odločno: „Nisem vašega mnenja. Na svetu so še večje

danes organizirane že v vseh okrajih macedonije in njih število znaša nad 800 čet. Vsaka teh čet šteje najmanj 8 oseb in na njih čelu so večinoma učitelji. Orožje se vtihotaplja večinoma le po noči. Ko se zmraca, takrat se Turki zapró v svoje hiše in nastopi čas za ustaše. Ob bolgarski meji stražijo turški vojaki le čez dan, po noči pa se zaprejo v svoje vtrdbe in takrat vtihotapajo vstahi vse polno orožja. V Macedoniji torej vre in vre in danes ni več dvoma, da v spomladi tudi popolnoma zavre. Kakor poročajo dunajski listi, predložita Avstrija in Rusija še pred koncem t. m. Turčiji načrt reform. Ali s tem načrtom reform Macedonci ne bodo zadovoljni, kajti oni zahtevajo za Macedonijo popolno samo upravo, v kateri v načrtu reform, katerega predložiti Avstrija in Rusija Turčiji, pa ni govora. Ako vzprejme Turčija omenjeni načrt reform in se ga loti tudi dejanski izvrševalci, potem se Avstrija in Rusija ne bodeta ganili, tako pravijo namreč dunajski listi in prepustita Macedonce, ki bi si hoteli sami izvojevati avtonomijo svoji osodi.

Stanje macedonskih begunov.

Gospa ruskega carigradskega poslanika Bahmeteva, ki je bila med macedonskimi beguni in je z lastnimi očmi videla, kako se jim godi, opisuje njih stanje tako-le:

"Grozni strah, ki je zavladal med prebivalstvom zaradi turškega nasilja, je gnal ljudstvo, da je začelo bežati. Vse je bežalo, kdor se je mogel le gibati, ne glede na to, da leži v gorah visok sneg in vlada strupen mraz. Ljudje so bežali, kakršni so ravno bili: brez priprav, brez gorke obleke; moške in otroci so skoro vsi golglavi. Brez dvoma jih je mnogo zmrznilo. Mnogo jih je pribežalo v Bolgarijo premraženih, raztrganih, z zevajočimi ranami. Nekateri so imeli nohte izdrte z zorečimi kleščami. Dvema otrokoma, enemu 1 1/2 letnemu in enemu 4 letnemu, so Turki raztrgali usta. Dva druga otroka so Turki oslepili s tem, da so ju držali k ognju toliko časa, dokler se jima niso oči razpočile."

Venezuelanski dogodki.

Listi poročajo, da so se podpisale te dni pogodbe med Venezuelo in med dotičnimi državami ter da se te dni odpravi blokada.

Število novincev ter vajakov v raznih evropskih državah.

Ko je naša država vpeljala splošno vojaško dolžnost, je bilo za vsako leto določenih 95.474 vojaških novincev in 800.000 mož za armado ob času vojske. Francija je l. 1868 določila 98.000 vojaških novincev in 1.300.000 mož močno armado za vojsko. Italija je l. 1867. določila 50.000 vojaških novincev prve vrste in 30.000 za domestno rezervno, število armade v vojski 494.000 mož. Rusija je pred leti nabrala 145.000 novincev, in za vojsko je bilo določenih 1.767.000 mož.

Danes pa znaša v Avstro-Ogrski število novincev za skupno armado in obe deželni brambi 126.013 mož, v Nemčiji 280.000, v Franciji 258.000, v Italiji 100.000, v Rusiji 335.525. Torej so v Nemčiji v zadnjih 30 letih število novincev pomnožili za 180.000 mož, v Franciji za 155.000, v Italiji za 55.000, v Rusiji za 190.000, v Avstro-Ogrski pa le za 7626.

Nemčija ima danes izvežbanih vajakov brez nadomestne rezerve za dobo 25 letne vojaške dolžnosti 5 043 750, Francija 4.837.500, Italija (19 let vojaške dolžnosti) 1.539.000, Rusija (22 let vojaške dolžnosti) 5.757.620, Avstro-Ogrska (21 let vojaške dolžnosti) 2.090.000 mož. Ako pri nas vštujemo nadomestno rezervno, dobimo okroglo 3 milijone vajakov.

Domače in razne novice.

† Nadvojvodinja Elizabeta. — V soboto zjutraj je umrla na Dunaju v starosti 72 let nadvojvodinja Elizabeta, mati španske kraljice Marije Cristine.

V proslavo jubileja papeževnega bo v dvorni kapeli na Dunaju 22. t. m. slovesna služba božja, katere se udeležijo tudi cesar.

Namesnik grof Goëss se je mudil v petek v Furlaniji in se je z odposlanci ministerstva notranjih zadev udeležil obhoda rek Soče in Tera.

Tržaški škof Nagl se je mudil včeraj v tukajšnjem centralnem semenišču ter prisustvoval izpitom svojih bogoslovcev.

Umrl je včeraj v Gorici gosp. dr. Martin Keršovani v 60 letu svoje dobe. Pokojnik je bil znan kot dober zdravnik. Bil je več let primarij v tukajšnji bolnišnici usmiljenih bratov. N. p. v m!

Premeščenje. — Podpredstojnik tukajšnje bolnišnice usmiljenih bratov g. Horak je premeščen v Tešin.

Odbor „Slovenske Čitalnice“ v Gorici opozarja p. n. člane in vabljenе goste na veliki ples, kateri v bode nedeljo dne 22. februarja t. l. Ker začne ples z polonozo, so naprošene dame in gospodje, da pridejo točno ob 9. uri zvečer.

Porotna obravnava dr. Tuma kontra dr. Rojca in „Soča“. — O zmedenem in tendencioznem poročilu, katero priobčuje zadnja „Soča“ o porotni obravnavi, ki se je vršila vsled tožbe dr. Tume proti dr. Rojcu, se nam ne zdi potrebno zgubiti niti jedne besede. Je pač „Sočina“ poročilo in s tem je vse rečeno. K poročilu o omenjeni obravnavi pa je „Soča“ pridajala tudi še poseben rep s katerim naj oplazimo po zobeh znanega „Sočinega“ poročevalca, stoječega naj bližje „Sočinemu“ lastniku. Očita se namreč dr. Rojcu, da si je najel italijanskega zagovornika v osebi dr. R. Luzzatto. Da doznajo naši čitatelji kako neumno in zlobno je tako očitanje, jim moramo povedati da je bil dr. Rojca prisiljen najeti si italijanskega zagovornika, ker je naše slovenske odvetnike v Gorici in v Trstu obvladal tak pravni čut, da ni hotel nobeden vzprejeti zagovornišva. Pri ti priliki moramo opomniti, da je svojedčasno lastnik „Soče“ si najel Italijana in kakor je „Soča“ sama pisala, največjega nasprotnika Slovencev dr. Graziadio Luzzatto, za svojega zagovornika, pa ne zato ker ni mogel dobiti slov. zagovornika, katerih je imel na izbero kolikor je hotel, marveč, kakor „Soča“ piše zato, ker je potreboval „takega“ zagovornika. Zato pa se poslužimo „Sočinih“ besed in pravimo, da kdor je Slovenec, bo tekkel v resnici daleč proč od takega človeka. Kar se pa tiče porotne klopimoramo povedati, da bi bila ta čisto slovenska že prvokrat, ko bi to le hotel takrat dr. Tuma. Tedanji zagovornik dr. Rojca je dr. Tumi predlagal, naj se sestavi čisto slovenska porotna klop, ali dr. Tuma je odklonil ta predlog z opazko, da se on ne da soditi od ljudi, ki znajo komaj brati in pisati. Ako je prišlo torej do škandala, da se je pri obravnavi, pri kateri sta bila tožitelj in toženec sestavila mešana porotna klop, dočim bi bila lahko čista slovenska, je ta škandal provzročil general narodne-napredne stranke dr. Tuma. To stoji in tega ne bode dr. Tumovo glasilo nikdar ovrglo.

Novi vodnjak. — Mestna uprava je sklenila, da se napravi vodnjak na cesti proti pokopališču.

Iz Kanaala nam pišejo: Zopet imamo križ z našo uro. Reklo se nam bude, da je ura slaba. Ali to ni res. Dokler je bila ura v oskrbi urarja, kazala in bila je prav dobro. Zda pa ko manipulirajo z njo mežnarjevi učenci kaže in bije ura netočno in večkrat celo nič. To pa ne sme tako dalje iti. Zato pa priporočamo našemu starešinstvu, naj poskrbi, da pride ura spet v urarjevo oskrbo. Nadejamo se torej, da ne ostane ta naša želja, glas upijočega v puščavi.

Morsko zdravilišče v Gračežu.

— Iz poročila, katero je ravnokar razposlal odbor zdravilišča v Gračežu pismomemo, da se je zdravilo tam l. 1902 252 otrok in sicer 130 dečkov in 122 deklic. Po narodnosti jih je bilo italijanske narodnosti 67, slovenske narodnosti 48 in nemške narodnosti 143. Od teh je bilo pristožnih in sicer iz grofovine gorško gradišanske 85, iz Istre 1, s Tirolskega 1, s Krajskega 22, z Nižjeavstrijskega 83, s Štajerskega 56 s Koroškega 2. Vspeh zdravljenja je bil ta-le: Ozdravilo jih je popolnoma 127, 62 dečkov 65 deklic. Izdatno zboljšalo se je zdravje pri 106tih in sicer pri 56 dečkih in 50 deklicah. Nekoliko zboljšalo se je zdravje pri 14 in sicer pri 5tih dečkih in pri 9tih deklicah. Neozdravljenih jih je ostalo 5 in sicer 4 dečki in 1 deklica. Dohodkov je imelo zdravilišče v l. 1902 47.411 K 37 v, stroškov 19090 K 96 v. Preostanek znaša koncem l. 1902 26906 K 1 v. Vrednost premoženja s koncem l. 1902 znaša 103906 K 1 v.

Okraden cigan. — V Idriji se je zgodilo te dni res nekaj čudnega. Došla je namreč tje ciganska družba, ki je pripravljala kotle. Po noči pa se je priplazil k šotorom tat, ki je spečemu ciganu izmaknil iz tolvnika knjižico z denarjem. Ker pa se je bil tat zadel ob neki kotel so se cigani zbudili, planili po koncu in udri za tatovom. Ta pa ni znal le ukrasti celó ciganu, ampak je znal tudi odnesti. Cigani so zastojni sopeli. Bil je mojster.

V spomin februarjskih nemirov v Trstu je priredilo tržaško delavstvo v nedeljo spreved na pokopališče. Ta spreved se je začel pomikati ob 1. uri 35 min. popoldne proti pokopališču. Spreved je imel 600 rediteljev. Na grobove padlih žrtev so položili vence. Govorila sta tudi dva govornika, jeden italijanski drugi pa slovenski.

Lepe razmere v Zadru. — Društvo „Unione“ v Zadru je hotelo 8. t. m.

priređiti ples. Dvorana je bila prek in prekidrentniško odičena. Lepo po vrsti so bile slike: kralja in kraljice italijanske, znaki Garibaldija in Mazzinija in italijanske zastave. A vse je bilo nakičeno s cvetjem „Margerit“. Bilo je tudi nekaj iredentovskih napisov in določeno je bilo, da bo godba igrala tudi neke znane marše. Ko je pa prišla politična oblast na to in je zahtevala, da se odpravijo nekatere prekičeče iredentovske reči, a da naj se postavi nekaj, kar bi pričalo, da leži Zader še v Avstriji, se odbor ti zahtevi ni hotel udati, temuže je raje sklenil, da se veselica opusti. Najlepše je pa to, da je v tem društvu vse polno e. kr. uradnikov.

Povšanje davnih uradnikov v višje činovne razrede. — Te dni je došel naši poslanski zborniki predlog naj se pri davčnih uradih pomakne ena desetina uradnikov v 8, tri desetine v 9, tri desetine v 10, tri desetine v 11 plačilni razred in da se pomnoži adjutum praktikantom.

Izseljevanje v Bosno. — Nedavno je bosenska vlada razglasila, da se lahko vsakdo naseli na neobdelano, a rodovitno njeno zemljo. Onemu ki se izseli v Bosno, odstopi bosanska vlada 20 h dobre, neobdelane zemlje za letno najemnino po 1 K od hektara. Ako se izseljenec 10 let lepo vede in zemljo pridno obdeluje, se zemlja prepusti v popolno last najemniku. Vsak izseljenec pa mora položiti kot jamstvo 600 gl., kateri znesek se mu pa po 10 letih povrne ali pa vračuna. Ob jednem pa mora tudi dokazati, da zamore jedno ali dve leti sebe in svojo družino preživeti. Vse te pogoje pa izve natančneje vsakdo pri političnih ali pa tudi pri občinskih oblastih. Te prilike naj bi se poprijeli Slovenci in Hrvati, katerih domača zemlja ne more preživljati, posebno pa oni, kateri silijo iz domovine v Ameriko. Amerika stavi dandanes izseljencem vsakovrstne zapreke, ker ima dovolj ljudstva. Razun tega delajo našim rojakom težavo tuji jeziki. A v Bosni najdejo bratski narod, skoraj svojo govornico, šege in navade. Kar se mora plačati za vožnjo v Ameriko, ter dotle, da si us anovi izselnik trdno ogajišče, postane v Bosni v 10 letih samostojen gospodar obsežne in rodovitne zemlje. In če komu ne ugaja, lahko se brez težave stroškov vrne, česar iz Amerike ni mogoče. Dosedaj se naseljujejo v Bosni Nemci, Madjari in Židi, zakaj bi se ne prisvojili Slovani svoje slovaške zemlje pod tako ugodnimi pogoji.

Slovensko društvo „Ilirija“ v Pragi.

privedi, v proslavo 50 letnice rojstva slavnega češkega pesnika prof. Jaroslava Vrchlickega, v petek dne 20 t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Choděrove restavracije slavnostno sejo.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Zopet se približuje čas, ko treba odposlati nabiralne pole za družbo sv. Mohorja družbenemu odboru v Celovec! Iskreno zato vabimo cenjene svoje rojake, drage Slovence in Slovenke, širom naše slovenske domovine, a tudi vse one, ki prebivajo in si iščejo kruha izven domačih mej, da se zopet vpišejo v našo družbo!

Vsak Slovenec, vsaka Slovenka štej si v sveto versko kakor národno dolžnost, biti ud tej naši družbi, ki v lepi vzajemnosti zbira pod praporom sv. Mohorja in Fortunata vse sloje in stanove našega národa, ki po svojih knjigah skrbi za vsestranski duševni napredek slovenskega národa, kateremu podaja obilo zdravega pouka in kratkočasnega razvedrila.

Deluj torej vsakdo na to, da pristopi Mohorjevi družbi. Častite poverjenike iskreno prosimo, da zopet prevzamejo mnogokje sicer težavni, a povsod hvaležni posel nabiranja družbenih udov. A tudi vsak ud si štej v dolžnost delati za vsestranski napredek naše družbe in ji pridobiti čim največ novih članov! Z združenimi močmi delajmo na to, da bo družba napredovala in procvitala i v bodoče, da bode po njej romalo tudi letošnjo jesen čim največ lepih knjig v vse kraje, koder bivajo Slovenci.

Književni dar, ki ga letos sprejmejo oč. Mohorjani in ki je naznanjen v zadnjem „Koledarju“, je sledeči:

1. „Zgodbe sv. pisma“. X. snopič. — S tem snopičem se prične novi zakon. G. dr. Krek, ki je za † dr. Lampetom tako lepo zaključil stari zakon, nadaljuje tudi novi zakon in temeljito v prekrasnem jeziku razlaga novi zakon. Temu snopiču, ki ga krasi mnogo lepih slik, bo dodana tudi lepa naslovna podoba v barvah in velik zemljevid svete dežele.

2. „Pamet in vera“, 2. snopič. — G. župnik Seigerschmied nadaljuje svoje delo, katerega I. zvezek je našel

mного priznanja. Poljudno razpravlja razna važna poglavja naše sv. vere in jih dokazuje ter pojasnjuje zlasti z mnogimi zgledi.

3. „V Kelmorajnu“. Spomini s pota. — To bo prav zanimiva knjiga. Pisatelj, g. kanonk dr. A. Karlin, nas namreč vodi nekđaj slavno in tudi pri Slovincih dobro znano božjo pot v „Kelmorajnu“, t. j. Köln am Rain. Knjigo bo dičilo mnogo lepih podob.

4. „Domači vrtinar“. G. profesor J. Koprivnik je pisal lepo poučno knjigo o vrtinarstvu, ki bo gotovo dobro služila našim gospodarjem in gospodinjam.

5. „Slovenske večernice“. 55. zvezek, in

6. „Koledar za leto 1904“. Ti knjigi izideta v znani že priljubljeni obliki. Obsegali bodeta razne povesti znanih naših sotrudnikov, poučno berilo itd.

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dpošiljajo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnostij in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dpošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovecu, dne 10. svečana 1903. Odbor.

Narodno gospodarstvo.

O presajanju in sajenju sadnega drevja. (Konec)

6. V jeseni si lahko napravimo v cepeljnjakih več drevce, ker je zaloga večja nego v poletju; z druge strani pa dobimo lepše in zdraveje sadje, ker je večji izbor.

7. Popje cvetja in zelenja začne že februarja poganjati; ako sadimo na pomlad, se to popje mej sajenjem prav lahko obtoleče, kar se ne zgodi, ako sadimo jeseni ali po zimi, ko popje še ni poglalo.

Vse višje drevje se mora privezati h kolu, da pravilno raste in je obvarovano pred vetrom. Ko so jame izkopane, pa morajo biti koli prej zabiti nego vsajeno drevje, koli se zabijejo v sredino jame, potem se k njim vsadi drevje.

Koli se morajo poprej zabijati iz sledečih razlogov:

1. Ako hočemo saditi v gotovem razdalji, merimo to ložje po koleh nego po drevju.

2. Zabijanje kolov gre lože iz pod rok, ako se zabijajo pred sajenjem nego pozneje.

3. Drevje se hitreje sadi, ko je mesto za sajenje že s kolom označeno, tudi se ni bati, da se potem z zabijanjem kola pokvari drevo.

Drevje je takoj ob sajenju privezati h kolu, da je ne omaje veter, čim dalje pa se privezovanje opušča, težje bode, ker je drevje močnejše in stareje. Neprestano majanje drevesa v vetru pa tudi zelo ovira raščo in razvitek. Pri vsem tem se vrže deblo po strani da obvisi; ako pa je hočemo čez kaj časa zopet poravnati, se lahko zgodi, da se potrgajo korenine. Vsemu temu se lahko pride v okom, ako se drevje koj pri sajenju priveže.

Pri sajenju paziti je še na sledeče:

Ko hočemo drevo vsaditi, odstraniti treba vse oblomljene in slabe korenine, prirezati treba tudi druge korenine. Tako obrezano drevo postavimo sredi jame in razprostremo korenine na okroglo. Navadno se sadi v jedno jamo po dvoje drevce, to pa zaradi tega, ker bolje vspeva nego posamno. Pri sajenju treba vedno dveh, jeden drži deblo in oni daje pravo smer, drugi vravnava po jami korenine in jih zisaiplje z zemljo. Ako imamo pri rokah gnoja mešanca, tedaj se ga pridene zemlji in se s to zmesjo zagrne korenine. Praznine med koreninami je napolniti z zemljo. — Naravnost prav pregrešno pa je, po sajenju drevo vleči iz zemlje in je zopet potiskati vanjo, da se tako zatlačijo prazni prostori. S takim ravnanjem se le škoduje drevcesu, ker se spravi iz pravega položaja.

Ko so korenine vsaj 5 cm. na debelo pokrite z zemljo, nasuje se gori več zemlje in se zahodi. Pohoditi je zemljo najprej okoli kraja jame in se nadaljuje proti debelu. Na to se jama napolni z zemljo in se jo zameče z dobrim gnojem, a vrh gnoja se vrže zopet zemlje do vrha. V jeseni ali po zimi sajenega drevja ni treba zalivati, dočim se po leti sajeno mora zalivati. Zalivati pa treba obilno tako, da se zemlja popolnoma

Dopisi.

Iz Branice, dne 12. febr. 1903.

(Izv. dop.) — (Odgovorna nesramen napad v 6. št. „Primorca“ z dne 6. t. m.) — Ker me je podpisane opozorilo te dni „Obrambno društvo“ v Ljubljani na napad brezobzirnega „liberalnega“ lista „Primorca“, v dopisu pod zaglavjem: „Iz Branice, na Svečnico 1903“, ne morem si kaj, da bi tej občeznani lažitorbi tudi v Vašem resnicopravicoljubnem listu ne odgovoril. — Ne bom pa zavračal znane „pogrete rihte“, katera je bila že svoječasno tudi v „Gorici“ temeljito ovržena z sijajno zaupnico od 57 glasov proti 3 in z javnim zadoščenjem pred cerkvijo. Dotični dopisnik — s svojimi le 2—3 „liberalnimi“ pristaši — naj pa pometa rajše pred svojo hišo in v svoji hiši, kjer ne manjka smeti ne gnoja, o katerem pa nočem tu razpravljati. Kakor je resnica, da se zamore iz istega voska narediti lep angelj ali grd hudič, v katere bitja „liberalci“ kot prostomisljaki v svoj kvar ne vernejo, taka je tudi s papirjem, da se da nanj napisati kakoršne koli laži in obrekovanja. Eno takšnih grdiš očitnih laži je sprejel isti „Primorec“ od znanega dopisnika iz Branice, ki diši dvakrat po smoli, in „kdor pa za smolo prime, se osmoli“, pravi pregovor. Največa in vpričo vse te občine očitna laž je nesramno brezobzirno očitiranje, da sem „djäl se v lenobo“, popustivši že 3 mesece šolski pouk, in ne radi bolezn. Liberalci pa so podobni v tem „lažibožcem“ ali malikom, „ki imajo oči pa ne vidijo in ušesa pa ne slišijo!“ Znanega dopisnika pa gotovo ni moglo biti v tukajšnji cerkvi 27. nedeljo po binkoštih (23. nov. l. l.) ko sem med razlaganjem krščanskega nauka moral se umakniti v žagrad, kjer sem padel v omedlevico, da sta me morala nesti dva moža v župnišče, kamor je vrelo verno ljudstvo iz cerkve, misleč, da me je zadela kap, ter je v strahu pričakovalo izid omedlevice. Dobre pol ure** visel sem podpisani med življenjem in smrtjo; dušila me je sapa ter trpel sem hude muke, katerih bi ne privoščil niti najbolj zagriženemu „liberalcu“ in tudi ne istemu dopisniku „Primorca“, ki je menda v istih dneh se vrnil iz svojega pohajkovanja — ali dela ne vem — kakor sem slišal praviti. Ljudstvo je deloma stalo okoli župnišča in v župnišču in okoli podpisanega nezvestnega; mnogi so se solzili gledajoč moje hude muke, ko some položili na posteljo. V tem mojem kritičnem položaju je hitel naš dobri krajni šolski predsednik g. Al. Sarta na svojem biciklu v 2 uri oddaljeno Vipavo po okrožnega zdravnika, spretnega gosp. dr. P. Lučiča, Hrvata Dubrovničana, ki je pa mogel dospeti semkaj še le z mrakom istega dne. Preiskavši me natanjko, konstatoval je težko sapo vsled srčne hibe ter mi predpisal zdravila v polajšanje bolečin. Tedaj mi je prepovedal tudi šolski pouk in pridiganje v cerkvi. Vkljub tej prepovedi pa sem hotel in sem še 2 dni šolo držal; ker sem pa videl, da ne gre in da mi je huje, sem moral opustiti šolo.

Razumnim pa naj tudi poleg tega še to na uho povem, da ravno radi svoje že dalj časa trajajoče bolehnosti v prsih, sem se bil že z začetkom šolskega leta 1902—03 ustmeno in pismeno pri c. kr. okr. šolskem svetu v Sežani odpovedal šoli. Vsled tega me je pa isti naprosil z dne 30. avg. 1902 št. 1805 o. š. sv., dobesedno tako-le: „Da je c. kr. okr. šol. svet v seji 27. avgusta t. l. z obžalovanjem vzel na znanje mojo bolehnost itd. ter sklenil z ozirom na pomanjkanje učiteljstva, da naprosi preč. g. kurata, da bi nadalje podučeval vsaj 2 uri na dan predmete ljudske šole proti letni remuneraciji 300 K (preje 500 oziroma

*) Kako in kaj naj pridigujem, o tem naj „liberalci“ le molčijo, ker so očitni sovražniki resnice, ki jih bode v oči; saj še najpotrebnejših resnic ne vedo ali ne verujejo! Pis.

**) Po minuli pol uri sem se le prišel k sebi; možili so me s kisom in vodo. Na to se je ljudstvo veselo in potolaženo razšlo na dom, Pis.

600 K za 4 ure na dan) itd. Na to sem c. kr. okr. šol. svet v Sežani obvestil, da sprejemam pogojno dokler bom mogel poučevati, kar je isti z dne 5. sept. l. l. št. 1881 o. š. sv. vzel na znanje. Brž pa, ko sem moral opustiti prostovoljno sprejeti naprošeni pouk v šoli, sem to takoj 4. dec. l. l. št. 55, javil isti šolski oblasti, ki je z dnem 9. dec. 1902 odposlala — pod št. 2500 o. š. sv. —, kar naj navedem zopet dobesedno: „Poročilo od 4. sept. t. l. št. 55, glede boleznitamošnjega kurata č. g. M. V. in pomožnega učitelja, jemljem ob žalovaje na znanje in oproščam gospoda od pouka za časa njegove boleznit“) itd. Preds. Rebek, l. r. — Dalje me je prišel obiskat v boleznisam c. kr. okr. šol. nadzornik g. M. Kante dne 13. dec. l. l. ter mi je izrazil svoje sočutje radi moje resne boleznit in obenem mi je sporočil tudi sožalje okr. glavarja in predsednika c. kr. okr. šolskega sveta blag. g. Ant. Rebeke, katerima bodi za to njih sočutje tu zahvala izrečena.

Razsodnim iz resnicoljubnim domoljubom in cenjenim čitateljem „Gorice“ pa naj h koncu še to pripomnim, da tudi ne glede na svojo bolehnost bi bil vreden in potreben počitka, ker pastirujem zvesto po svojih močeh že 38 leto ter poučujem v šoli 18 leto, ter sem že v 63. letu svoje dobe, med tem ko je večina mojih sošolcev, zlasti v svetnih stavnih, umrla, ostali pa žive v zasluženem pokoju, ter vstrajam v kljub svoji bolehnosti in nevolji „liberalcev“, ki ljubijo temo in laž, na svojem mestu. Iz tega se vsakdo vnovič prepriča o debeli pameti „liberalcev“ — nazadnjakov!

M. Vales, kurat-učitelj.

*) Vkljub moje boleznit pa ni res, da je bil opuščen šolski pouk 3 mesece, ampak le dva meseca. Vse torej sama laž in grdo žaljivo obrekovanje. K sreči pa, da „liberalnemu“ dopisniku in „Primorceu“ nihče ne veruje! Pis.

Politični pregled.

Državni zbor.

Danes pride na dnevni red drugo branje vojaške predloge. Poslanska zbornica bavlila se bode s tem najmanj 4 dni, ker je upisanih mnogo govornikov, tako da pride v najboljšem slučaju še le v petek do glasovanja. Na to prideta na vrsto proračun in nagodbena predloga. Vlada je zopet v škripcih. Na poti so ji zopet Čehi in z njimi se mora pogajati, ako hoče da se parlamentarni voz dalje pomika.

Glasovanje jugoslovanskih poslancev proti vojaški predlogi.

Kakor smo že zadnjič omenili so udje „Slovanske zveze“ v dotičnem odseku glasovali proti novi vladni vojaški predlogi. Storili so to v prvič zaradi tega, ker nalaga ta predloga preveč novih bremen ljudstvu, katero zastopajo člani „Slovanske zveze“. Poleg tega so pa hoteli s tem tudi izraziti nezaupanje, do dr. Körberjeve vlade, ki je Jugoslovanom skrajno neprijazna ter podpira povsod le koristi Nemcev in Italijanov, na kvar Jugoslovanov v prvi vrsti in Slovanov sploh. Vlada se je prizadevala na vse mogoče načine, da bi pridobila Jugoslovane za to predlogo. Kakor poroča „Slovenec“ se je zato v imenu vlade posebno trudil sekcijški načelnik grof Paca, pa zastoni. Da imajo naši poslanci prav, ko sedanjji vladi ne zaupajo, je najboljši dokaz to, kar pišejo nemško-nacionalni listi v opravičenje glasovanja svojih zastopnikov za vojaško predlogo. Ti listi pravijo namreč, da je sedanja vlada v zadregi, a da ji nemški nacionalci ne smejo delati še večjih sitnosti ter jo spravljati v še večjo zadrego, dokler se bode vedla tako neutralno kakor do sedaj. Stem je pač vse rečeno, kajti neutralnost, kakoršno ljubijo Nemci, ni pač nič drugega, nego krepka podpora, katero vdbivajo oni od sedanje vlade.

Mobilizacija.

V Ljubljani so dobili nekateri kovači vprašanje, koliko konj bi zamogli podkovati v najkrajšem času. Tudi cenilci konj so že določeni. — Iz Budimpešte pa se poroča, da so dobili v petek tamošnji rezervni častniki povelje naj bodo pripravljani. Listi pravijo, da se je to zgodilo radi tega, da bi v slučaju mobilizacije lahko tekem 24 ur prišli k svojim polkom.

Dogodki na Balkanu.

Organizacija macedonskih ustaških čet, ki se je pričela pred najstjimi leti, je kakor poročajo ruski listi danes že popolnoma dovršena. Ustaške čete so

najti osebnih razžaljenj častivrednega dr. Tume, marveč da je isto dobro premišljeno in da so v njem dovršeno presojena obče znana dejstva. Našla je tudi, da se je deželni odbornik dr. Tuma z nezasluzenimi obdolžitvami zagnal proti deželnemu odboru in proti finančnemu odseku, ko jima je očital, da sta zanikrna in nemarna.

Častna sodnja se je torej uverila, da se mora v javni seji deželnega zbora prečitati poročilo častivrednega profesorja Berbuča in pridruživši se pohvali, katero je poročevalec izrazil deželnemu odboru, zavrača kot neopravičene napade deželnega odbornika dr. Tume.

Panigai l. r., dr. Gregorčič l. r., dr. Rojic l. r., dr. Waiz l. r., Čiozza l. r.

Dalje čita dr. Rojic odlomek iz govora dr. Tume na strani 218 stenografskega zapisnika, ki se glasi: „Najprej moramo imeti erarsko užitnino in prof. Berbuč lahko bi vedel, da se bode užitnina oddajala še le drugo leto meseca avgusta na dražbi; a kot načelnik izvrševalnega odbora narodnnapredne stranke jamčim, da je dežela ne dobi, ker nočem, da trpi oni stan, od katerega je mnogo odvisno v deželi.“

Potem čita na strani 215 iz poročila finančnega odseka: „V finančnem odseku se je to vprašanje večkrat pretresovalo, temeljito ob času, ki je visoka vlada predložila znani načrt zakona o žganjinah. Tačas je bilo dokazano na temelju onih podatkov, katere je vlada po poročevalčevem mnenju tako skrbno prikrivala, da trpi dežela le pri žganih opojnih pijačah ogromne škode. Po našem konsumu in pri naših dokladah bi morala dobiti okroglih 195.000 kron v dobro urejeni lastni režiji, dočim dobiva potom zakupa 40.000 do 50.000 kron, trditev, ki je neovržena in veovrgljiva.“

Slednjič prečita še na strani 221 nahajajočo se ostro obsodbo deželnega glavarja dr. viteza Pajerja, čegar besede — obrnjene proti dr. Tumi — so gotovo merodajne v tej zadevi: „Bilo je v času velike poletne vročine, ko smo delali za blagor dežele in ne iz dobičkarških namenov, in ko se nam je posrečilo, da smo pridobili pooblastila obrtnikov, da bi se mogli deležiti dražbe erarske užitnine, delali ste Vi za našimi hrbti v škodo deželi in ste pokvarili vse to, kar smo bili s trudom dosegli. Posledice spričujejo to, ker so nam potem obrtniki obrnili hrbet. In vprašam, koj se pravi to?“ (Dobro, bravo! med občinstvom) tudi za ta dejstva sem predlagal, naj se zaslišijo priče, — a zaman; slavni sodni dvor me ni uslišal.

„Nekaka sebičnost“ — nadaljuje dr. Rojic — „je vsakemu človeku prirojena, — a Tumova sega že čez vse meje. V dokaz te svoje trditve Vam povem, da dr. Tuma ni odložil deželnega odborništva tudi po tem ne, ko je bil prejel od svojih sopolancev nezaupnico. Vsak drugi človek, kateremu je količkaj na poštenju in spoštovanju, odpovedal bi se bil takoj še celo deželnemu poslanstvu. Dr. Tuma pa se ni zmenil čisto nič za vse to, ker je deželno odborništvo dobro plačano in ker se nudi tam odvetniku prilika, da si pridobi dobro klijentelo, poleg tega pa še morda kako odlikovanje. Dr. Tuma je v pismih na dr. Gregorčiča in grofa Alfreda Coronini-ja, katera imam tukaj in so Vam na razpolago, priznal, da imajo poslanci pravico, podeliti in odvzeti deželno odborništvo, on se pa ni zganil iz svojega mesta, ko so ga pozvali poslanci, naj odloži odborništvo. Nezaupnica, katera obsega ta poziv, je bila objavljena v „Gorici“ dne 14. julija 1898 št. 2 in Vam je tudi na razpolago.

Človeku, naj bo fizično in duševno tako zdrav in močan, je težko vestno opravljati dve službi, in da dr. Tuma ni telesno zdrav, je za me gotova stvar; to je priznaval l. 1897 tudi sam v pismih

Torej ni zadosti, da je bil državni uradnik z dobro plačo — in državna služba že sama na sebi potrebuje celega zdravega moža — da je bil poleg tega deželni odbornik z letnim dohodkom 1200 gl. — hotel je postati ob enem tudi državni poslanec z dijeto 10 gl. in prosto vožnjo l. razreda na Dunaj in nazaj. Ali ni to poosobljeni egoizem in kako se to strinja z vestnim izpolnovanjem vseh dotičnih dolžnosti? Kaj pa naj bi rekli k temu davkoplačevalci?

Da je dr. Tuma rekel: „Politik mora skrbeti v prvi vrsti za se, potem še le za svoje volilce itd.“, mora biti res, ker je list „Gorica“, ki je priložen pravnim spisom, prinesel ta njegov izrek, ne da bi bil dr. Tuma kaj oporekal. Tudi pokojni profesor Kragelj je čul te besede v javnem lokalu neposredno iz tožiteljevih ust in je večkrat o tem govoril, ko še ni nihče sanjal o tem, da postanejo predmet kazenske ovadbe. To je ranjki profesor Kragelj pravil tudi profesorju Ivančiču. Vadnični učitelj g. Franc Sivec pa je slišal to Tumovo izjavo na lastna ušesa. Obe priči mi je slavni sodni dvor odklonil.

Gledé tega: „Dr. Tuma je stopil v pokoj zaradi boleznit do . . . stalno umirovljeni isti dr. Tuma“, moram povedati, da mi je gospod tožitelj iz lastnega nagiba sam pravil dne 18. februarja 1897., ko mi je prišel na moj dom plačati honorar za lečenje svoje svakinje in svoje družine, da je vložil prošnjo za zopetni sprejem v državno službo in da je ponujal vladi v to svrhu, da odloži deželno odborništvo in deželnozbornski mandat ter se odpove vsakemu delovanju v prid Slovencev.

To vest, katera me je silno presemetila, sem si dobro zapomnil, ker sem bil dr. Tumi dne 7. oktobra 1897. v dosega upokojenja napravil tako spričevalo, iz katerega sledi, da mora biti dandanes bolan. S prošnjo za reaktivacijo in s trdnjem po časopisih, da je stopil v pokoj radi narodne koristi, vzbujal v meni sum, da sem mu izdal neresnično spričevalo. O tem se prepričate, ko se Vam prečita spričevalo, katero imam v prepisu tukaj.

Jaz kot mož, kateremu gre čast in poštenje čez vse, mislim, da tak človek, kateri se je proglašal narodnim mučnikom, dasi ni imelo njegovo odslovljenje z narodnostnim vprašanjem nič opraviti, človek, kateremu je dalo osmero sopolancev nezaupnico, kateri ni odložil deželnega odborništva, ko so to od njega zahtevali oni, katerim je pismeno priznal to pravico, kateremu je dal častni odsek deželnega zbora v javni seji moralno zaušnico, kateremu je sam deželni glavar v javni seji očital, da je zahrbtno delal proti deželnim koristim, katerega je cerkljanski občinski zastop prisilil, da se je moral odpovedati tamkajšnjemu častnemu občanstvu — ne more biti razžaljen na svoji časti in da so ga morali torej drugi nagibi prignati do tega, da je vložil tožbo radi pretveznega razžaljenja svoje časti.

To, gospodje porotniki, je moje osebno prepričanje; Vi pa sodite po svojem prepričanju, jaz se radovoljno uklonim Vašej sodbi.“

(Dalje prihod.)

razmoči. Ako sadimo v pomladi, treba da pred sajanjem korenine drevju oskropimo, ker tako se korenine osvežijo in ložje primejo.

Pri sajenju treba upoštevati sledečo razdaljo in sicer: Pri breskvah 5-6 metrov vsaksebi; pri jablanah in hruškah 8-10 metrov a ob cestah po 12 metrov vsaksebi, na polju celo po 18-20 metrov. Kostanj in oreh po 4-6 metrov, slive in višnje po 6-8 metrov, črešnje po 10, 12 in 18 metrov t. j. v vrtih, ob cestah in na polju. Vse sadje naj se sadi v vrste, ker je to najbolje.

Sajeno drevje treba braniti pred škodljivci ter je najbolje, ako se deblo obda s trnjem.

Loterijske številke.

14. februarja

Dunaj 43 21 30 52 73
Grač 26 14 2 45 51

Izjava.

Vsojam se slavnemu občinstvu naznanjati, da me ne zastopa g. Franc Weiss od 1. marca t. l. naprej v nikakem oziru več.

Ob enem naznanjam svojim cenjenim klientom, da bodem potoval o prilikah odslej vedno osebno po deželi, ter sprejemal naročila na vse izdelke fotografske stroke, ter zagotavljam solidno in točno postrežbo v vsakem oziru.

Z odličnim spoštovanjem

udani
Anton Jerkič
fotograf.

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos	K 190—	do 200—
„ Sandomingo	240—	260—
„ Java	240—	260—
„ Portorico	260—	280—
„ Ceylon	320—	360—
Slakdor	88—	89—
Špeh	160—	180—
Petrolij v sodu	32—	33—
„ zaboju	10 50	11—
Maslo surovo	170—	190—
„ kuhano	200—	220—
Otrobi debele	10 40	12—
„ drobne	10 40	11—
Tursica stara	16 40	17—
„ nova	15—	16 60
Oves	15—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 28—	št. 1 K 26 80	št. 2 K 26 20
„ 3 „ 25 80	„ 4 „ 25—	„ 5 „ 24—
„ 6 K 22—	„	„

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

prilporeča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
istarskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob in kuhinjo, eventualno ene sobe in kuhinje s pripadki, se išče

v mestu ali bližnji okolici za slovensko uradniško družino brez otrok. Uvelitev najdalje 14. marca t. l. — Ponudbe na naše upravištvu.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Prilporeča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek gotovih oblek in površnih sukenj. Cene prav solidne!

Krojaška mojstra Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. Jerneja Kopača
izdelujeta
vsakovrstne obleke za moške
po meri, bodisi fine ali pa
priproste.

Prilporečata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini za obilna naročila.

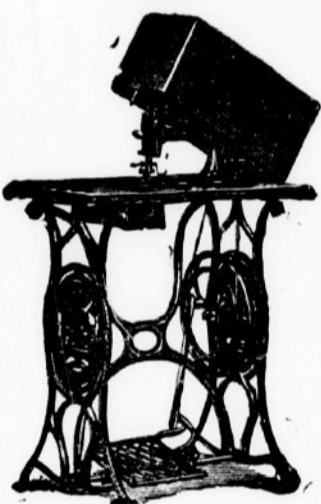
Ivan Bednařik
prilporeča svojo
knjigoveznicu
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Peter Drašček,
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prilporeča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev v Gorici
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Prilporeča se slav. občinstvu.

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče Josipa Verdirja št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.

Vsak teden nov program!

Ta teden potovanje po slikovitem
TIROLSKEM.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.
Odprto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.
Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

15%

pod navadno ceno
razprodaja
radi poznega zimskega časa

J. Zornik

Gorica, Gosposka ulica 7,
vse zimsko blago, kakor n. pr. krasne volnene šerpe, rute, podobleke, vsakovrstno Jaegerperilo, rokavice, nogavice, bluse, volno, kožuhovino, zimske čevlje itd. — Nikdo naj ne zamudi te lepe prilike za ceni nakup!

Podpisani prilporeča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf), Ciril-Methodovo kavo in Ciril-Methodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine tvrdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,
trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši.)

„Narodna Tiskarna“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela z zagotovitvijo točne in strokovno pravilne izvršitve v moderni in okusni obliki po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence

V zalogi ima vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade na močnem papirju, ter na prodaj ima knjige: Ilijado, Tri igre, za slovensko mladino in Zgodovino
tolminske šole

TISKA: **GORICO**
ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 K, pol leta 4 K, četrti leta 2 K

TISKA: **PR. LIST**
ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 K, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

TISKA:

- brošure * * *
- diplome * * *
- trgovske račune * * *
- cenike * * *
- vabila na karton * * *
- in na papir sprejemnice * * *
- za društva pisma in zavitke s firmo * * *
- etikete za vsakoršno * * *
- porabo plakate * * *
- v raznih barvah * * *
- in velikosti i. t. d.

TISKA:

- pobotnice računске sklepe
- lične tiskovine za industrijo * * *
- trgovino in obrt * * *
- posetnice razne velikosti * * *
- in oblike z zavitki * * *
- zaročnice in poročnice * * *
- v elegantnih skatljah * * *
- ter osmrtnice v raznih oblikah i. t. d.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsak rek in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevev tekališču po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v "Narodni tiskarni", ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo "Gorice". Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Čast dr. Tume pred porotniki.

(Dolge.)

Po drugih navadnih formalnih vprašanih vpraša predsednik dr. Rojica v kakem jeziku ho govoril v slovenskem ali italijanskem. Dr. Rojic odgovori, da hoče govoriti če ravno je on Slovenec v italijanskem jeziku in sicer stori on to, ker je veliko število porotnikov ki ne razumejo nič slovenskega, dočim sta se samo dva slovenska porotnika izjavila, da ne razumeta popolnoma italijski. Sicer pa je pripraven vedno dajati tudi v slovenskem jeziku pojasnila. Pa tudi zaradi tega, je rekel dr. Rojic, da hoče govoriti v italijanskem jeziku, da se obravnava preveč ne zategne.

Dr. Rojic zahvali predsednika, da mu je ponudil priliko, razjasniti gospodom porotnikom, kaj je dalo povod današnji pravdi.

Pravi povod tožbi je neka izjava, narejena v 15. seji deželnega zbora dne 17. septembra 1901, ki se glasi: „To more biti samo človek, katerega so sramotno spodili iz njegove domovine!“ Tega pa jaz go-podje porotniki, nisem govoril, zastavljam svojo častno besedo v to. To okazuje tudi stenografični zapisnik omenjene seje na strani 222, kjer stoji: Dr. Rojic (proti dr. Tumi): „Postojnska četera!“ — V istem stenografičnem zapisniku pa se čita na strani 223, da je tako istinito vskliknil ne dr. Rojic, ampak poslanec Berbuč. Zdaj pa gre za to, ali je ta izjava resnična ali ne. In jaz moram priznati, da je poslanec Berbuč resnično govoril.

Vsled tega mejklica je prinesla „Soča“, glasilo dr. Tume, v številki z dne 1. novembra 1901 članek naslovljen „Dr. Rojic in prof. Berbuč — ostudna lažarstva in obrekovalca“ z „Izjavo“ stih postojnskih občinskih zastopnikov, kateri mi očitajo, da sem v deželnozbornski seji vskliknil, kakor sem poprej povedal, in trde, da nisem resnice govoril, ko sem rekel, da so učitelja Tumo izpodili iz Postojne itd. Jaz pa sem v celi zadevi nedolžen, ker nisem predbacivanih besed nikdar izustil. Uredništvo „Soče“ me je konec svojega članka brutalno napadlo

LISTEK.

Slika in prilika.

Česki: E. Jelínek.

I.

L. 1883 je bila občerska razstava na Hudinskem polju v Moskvi. Med drugimi je zanimala posetnike zlasti neka slika p. št. 287, obešena onde na lepem videlu v prekrasni dvorani. Za svetovno umetnost je imela ta slika sicer le podrejeni pomen: kajti ni bila iz onih, ki vzrokujejo posebno „šolo“; vendar je obračala na-se splošno pozornost. Zato so se ustavljali pred to krasno sliko ter si jo ogledali z vidnim zadovoljstvom. Kaj pa je bilo na njej takega?

To ni bilo prekrasno ajzavosko morje; niso bili globoko-čutni vspominj Verščiaginovi; ali temne črte Litovčenkova na obrazu Ivana Groznega; ali strašne, pa vendar mogočne Neronove baklje Semiradskega; da niti neginjivi Lemohovi življenjski prizori — to je bila le „študija“ (slikarski vzor), celo ruskega slikarja Konstantina Jurjeviča Makovskega. Bila je skromna slika, pri kateri

na moji časti kot deželnega poslanca, zasebnika in zdravnika.

Vsled tega napada mislil sem tožiti uredništvo radi razžaljenja časti, a slovenski odvetnik, do katerega sem se bil obrnil, mi je odsvetoval, češ, naj rajši v časopisu objavim primeren odgovor. To sem tudi storil. Dasi me je zelo bolelo, da me napada dr. Tumovo glasilo, — glasilo onega moža, katerega sem lečil, mu dal spričevalo v dosego vpokojenja, lečil njegovo obitelj — odgovoril sem vendar v članku „Kje tiči laž?“ popolnoma dostojno, pojasnivši s podatki politično delovanje dr. Tume in izreki končno, da imam z njim opraviti samo kot s politikom.

Dr. Tuma je, pravi obtoženec dalje, spisal v „Soči“ članek pod naslovom „Učiteljstvu“, s katerim se je hotel prikupiti učiteljem. V njem trdi, da je izgubil v Postojni učiteljsko službo zato, ker se je pri volitvah ogreval za narodnega kandidata. Obrezo proti nemčurskemu kandidatu dr. Deu-u in je s tem prišel v zamero pri šolskem oblastvu; kazal se je torej narodnim mučenikom in žrtvo narodno-političnih razmer. Dr. Rojic pa navaja dokaze, da to ni res, ker je bil Tuma odslovljen dne 5. aprila 1879, dočim so se volitve deželnih poslancev na Kranjskem vršile že leta 1877; vprav dne 10. septembra 1877. je bil izvoljen nemškutar dr. Deu proti narodnemu Adolfu Obreza. Ako bi bil takratni provizorični podučitelj Henrik Tuma v resnici žrtev take agitacije bi ga gotovo ne bili pustili dve leti na svojem mestu, ampak bi bili že prej postopali proti njemu. Sicer pa tudi ni misliti, da bi bili kakega učitelja samo zaradi volilne agitacije kar naravnost odslovili od službe. V Tumovem slučaju je resnica ta-le: Dne 9. januarja 1879 se je v konferenčni sobi v postojnskem šolskem poslopju med učitelji sukal pogovor o obveznosti šolskega obiskovanja na Francoskem. Pri tej priliki se je izrazil podučitelj Henrik Tuma, da je Francoska republika dobra državna uprava in je naglašal, da želi, da bi tudi v Avstriji prišlo do republike, on sam da bi bil rad republikanec, da pa avstrijsko ljudstvo do zdaj še ni zrelo za to, vendar pa da pride lahko enkrat do tega. Drznil

in evropsko senzacijo“. Bila je to prosta podoba mlade dame, umetniški ideal gospoda Makovskega — „včeraj razevela roža“. Znameniti slikar je vdihnil tu mrtvemu platnu čarobno umetno, takorekoč, živ izraz estetične popolnosti. Mahovskega „ideal“ je počival mirno v naslonjaču; devojka je imela glavo ponosno vzdignjeno, roki na obkrajkih in je gledala naravnost na občinstvo. Njene oči so kazale angeljsko dobroto in na ustnicah jej je poigraval ljubki nasmeh.

V ostalem pa so ogovarjali ideal gospoda Makovskega na razne načine. Med občinstvom je krožila misel, da skriva gospod Makovskij za besedo „študija“, sliko resnično živeče dame; jedni so šepetali, da je to kneginja D., prvakinja dvornih salonov petrograjskih; drugi, da je to postranska hči francoskega poslanca; in še drugi so pravili, da je to bogat otrok iz kraja rusalek, sestra kijevskega veleposestnika S. — Ali od vsega tega ni bilo niti pičice resnice, o tem sem se prepričal pozneje natančno.

Nekega dne sem bil že ves utrujen

se je tudi ocenjati dohodke presv. cesarja rekoč: „Kaj potrebuje cesar 13 milijonov dohodkov, saj lahko tudi s pol milijonom izhaja itd.“ Tedanji šolski voditelj v Postojni je dne 5. marca 1879 radi navedenih izrazov podal proti podučitelju Henriku Tumi ovadbo okr. šolskemu svetu in c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani je vsled tega v svoji seji dne 5. aprila 1879 imenovanega podučitelja odpustil iz službe.

To je pravi vzrok, radi katerega je bil Henrik Tuma izbačen iz učiteljstva, ne pa njegovo narodno-politično delovanje, kakor on trdi, razglašaje se narodnim mučenikom. Iz redne disciplinarne preiskave je jasno razvidno, da njegovo odslovljenje ni niti v najmanjši zvezi z narodno političnim vprašanjem.

Po svojem odslovljenju je T. nadaljeval in dokončal študije, postal doktor prava in stopil v državno službo, — mož, ki je prej proglašal republikanske ideje! —

Prestopivši k posameznim točkam obtožnice je dr. Rojic govoril blizo tako-le:

„Kar se tiče razžalitve v obtožnici, da je namreč dr. Tuma takrat brezvestno vse pokončal itd.“ je res, da je dr. Tuma dne 3. februarja 1897 provzročil abstinenco slovenskih poslancev, jo nekoliko časa podpiral, potem pa iz različnih sebičnih vzrokov in iz zavidnosti smešil in proti njej raval; res je tudi, da se je proti klubovim pravilom, za hrbotom drugih slovenskih poslancev na svojo roko pogajal s pokojnim kardinalom in da je, ko ni mogel pri njem doseči svoje namere, silil grofa Alfrida Coronini-ja, naj se pogodi z deželnim glavarjem vitezom dr. Pajerjem za vsako ceno, samo da zopet vstopimo v deželni zbor.

Ravnal je tako, ker se je bal, da bi se ne razpustil deželni zbor. To je razvidno iz pisma na dr. Gregorčiča in grofa Coronini-ja z dne 17. septembra 1897, v katerem zahteva od polit. društva „Sloge“, naj ukrene, da bo zopet izvoljen v deželni zbor, od kluba slovenskih poslancev pa, za slučaj razpustitve deželnega zbora, naj mu zagotovi

se uprav pod št. 287. Tu me nekdo nepričakovano vzdrami iz tihega opazovanja. Bil je to dobri Nikolaj Pavlovič, ki me je potrkal na rame.

„Opazujem, da ugaja tudi vam!“ reče šaljivo Nikolaj Pavlovič.

„Kdo pa?“

„Številka 287.“

„Seveda, kako bi ne ugajala!“

„Kako sodite pa vi, Edvard Josipovič: ali je to zares le študija, ali pa vendar podoba živeče dame?“

Odlašal sem in nisem mu odgovoril določno.

„Kar se mene tiče“, reče Nikolaj Pavlovič po kratkem molčanju, „verujem katalogu na besedo, da je študija. Prepotujte Rusijo križem od severja na jug, od zapada proti vzhodu, od Bolta do črnega morja, od meje do meje — takove lepote ne najdete v resničnem življenju. Kaj sodite vi o tem?“

Zamislil sem se. V tem trenutku preleteli so mi davni spomini po glavi. Še le za časek odvrnil sem svojemu prijatelju mirno in tiho, ali odločno: „Ni-

zopetno izvolitev v deželni odbor. Dokaz imamo tukaj, ako hočete, prečitam Vam pismo.

Slovenski poslanci smo takrat zahtevali v prvi vrsti jezikovno enakopravnost v deželnem zboru in v deželnih uradih, in deželni šolski zalog, s kojega pomočjo bi se zboljšale učiteljske plače in posredno povzdignila ljudska omika ter se razbremenili posestniki. Dr. Henrik Tuma pa je s svojim postopanjem vse to uničil in nas prisilil, zopet vstopiti v deželni zbor. S tem smo izgubili ugled pri svojem ljudstvu, pri Italijanih in pri vladi. To je slovenske poslance tako užalilo, da so dali dr. Tumi nezaupnico in zahtevali od njega, naj odloži deželno odborništvo, katero so mu bili oni poverili.

Vse to sem želel z veljavnimi pričami dokazati; a slav. sodni dvor jih je odklonil.

Gledé škode, katero je prizadel dr. Tuma s tem, da je zaprečil deželi, da ni dosegla pobiranja užitnine v svojo upravo, je moje očitaneje po vsem resnično. Dežela je s tem oškodovana ne samo za 130.000 gld. na leto, kakor stoji v inkriminiranem članku, ampak še za veliko večjo vsoto. Čujte kako se glasi o tej zadevi poročilo častne sodnije, katero je v deželnozbornski seji dne 17. julija 1901 prečital poročevalec Conte Panigai (čita): „Visoki zbor! Finančni odsek letošnjega deželnozbornskega zasedanja, sestavljen iz 5 članov in sicer iz častivrednih gospodov dr. Gregorčiča, dr. Rojica, dr. Waiza, inženirja Chiozza in Conte Panigai, se je po sklepu deželnega zbora z dne 11. julija t. l. ustanovil v častno sodnijo, da preišče spornost med častivrednima poslanecema dr. Tumo in prof. Berbučem, ki je nastala vsled predloga prvega, da bi se ne prečitalo v deželnozbornski seji poročilo št. 2696, katero je podal poslanec Berbuč o ustanovitvi deželnega užitninskega urada, ker obsega baje osebnostne žalitve proti dr. Tumi.

Sodnija je preiskala in pretresla to spornost v vseh njenih podrobnostih; je vzela v poštev vse okoliščine, ki so bile in vsa dejstva, ki so se dogodila, preden je poslanec Berbuč po naročilu finančnega odseka sestavil svoje poročilo in je spoznala, da v omenjenem poročilu ni

krasote, ki jih ne more naslikati nobeden slikar, niti Makavskij ne.“

Nikolaj Pavlovič se srčno nasmeje, pa me pogleda, kakor bi hotel reči: „Pogrezuješ se v idealih in domišljijah“. Po tem pa odide v oddelek otročjih igrač. Mislim, da me ni razumel. —

II.

Med tem je nastalo poludne. Kar premore Kremelj in njegova okolica premožnega in krasnega, vse se je sešlo na razstavi, posebno v oddelku krasne umetnosti. Šuštenje dragih vleček, tresljanje pestrih pahljač in cinkanje najraznovrstnejših narokvic in družega ženskega lišpa je zmotilo ves prejšnji red: ljudje so zrlji eden na drugega, in mični izdelki umetnosti so stopali v oči mnogih na drugo mesto. Tudi okrog mene so se sukale zvezde ruske družbe in se vrstile kakor v pravljici — ali nobena teh ni bila enaka številki 287, pa naj bi jo bili zaljšali tudi neštevilni demanti kneginje Dolgorukove! Ne, ni bila enaka! In tako je minulo precej časa, da se je oko utrujeno, te zunanje šopirnosti, zopet obrnilo k št. 287.

danes organizirane že v vseh okrajih macedonije in njih število znaša nad 800 čet. Vsaka teh čet šteje najmanj 8 oseb in na njih čelu so večinoma učitelji. Orožje se vlihotaplja večinoma le po noči. Ko se zmračí, takrat se Turki zapró v svoje hiše in nastopi čas za ustaše. Ob bolgarski meji stražijo turški vojaki le čez dan, po noči pa se zaprejo v svoje vtrdbe in takrat vlihotapijo vstasi vse polno orožja. V Macedoniji torej vre in vre in danes ni več dvoma, da v spomladi tudi popolnoma zavre. Kakor poročajo dunajski listi, predložita Avstrija in Rusija še pred koncem t. m. Turčiji načrt reform. Ali s tem načrtom reform Macedonci ne bodo zadovoljni, kajti oni zahtevajo za Macedonijo popolno samo upravo, v kateri v načrtu reform, katerega predložiti Avstrija in Rusija Turčiji, pa ni govora. Ako vzprejme Turčija omenjeni načrt reform in se ga loti tudi dejanski izvrševati, potem se Avstrija in Rusija ne bodoeta ganili, tako pravijo namreč dunajski listi in preputata Macedonce, ki bi si hoteli sami izvojevati avtonomijo svoji osodi.

Stanje macedonskih begunov.

Gospa ruskega carigradskega poslanca Bahmeteva, ki je bila med macedonskimi beguni in je z lastnimi očmi videla, kako se jim godi, opisuje njih stanje tako-le:

"Grozni strah, ki je zavlada med prebivalstvom zaradi turškega nasilja, je gnal ljudstvo, da je začelo bežati. Vse je bežalo, kdor se je mogel le gibati, ne glede na to, da leži v gorah visok sneg in vlada strupen mraz. Ljudje so bežali, kakoršni so ravno bili: brez priprav, brez gorke obleke; moške in otroci so skoro vsi gologlavi. Brez dvoma jih je mnogo zmrznilo. Mnogo jih je prbežalo v Bolgarijo premrazenih, raztrganih, z zevajočimi ranami. Nekateri so imeli nohte izdrté z zorečimi kleščami. Dvema otrokoma, enemu 1¹/₂ letnemu in enemu 4letnemu, so Turki raztrgali usta. Dva druga otroka so Turki ostlegli s tem, da so ju držali k ognju toliko časa, dokler se jima niso oči razpočile."

Venezuelanski dogodki.

Listi poročajo, da so se podpisale te dni pogodbe med Venezuelo in med dotičnimi državami ter da se te dni odpravi blokada.

Število novincev ter vojakov v raznih evropskih državah.

Ko je naša država vpeljala splošno vojaško dolžnost, je bilo za vsako leto določenih 95.474 vojaških novincev in 800.000 mož za armado ob času vojske. Francija je l. 1868 določila 98.000 vojaških novincev in 1.300.000 mož močno armado za vojsko. Italija je l. 1867. določila 50.000 vojaških novincev prve vrste in 30.000 za domestno reservo, število armade v vojski 494.000 mož. Rusija je pred leti nabrala 145.000 novincev, in za vojsko je bilo določenih 1.767.000 mož.

Danes pa znaša v Avstro-Ogrski število novincev za skupno armado in obe deželi brambi 126.013 mož, v Nemčiji 280.000, v Franciji 258.000, v Italiji 100.000, v Rusiji 335.525. Torej so v Nemčiji v zadnjih 30 letih število novincev pomnožili za 180.000 mož, v Franciji za 155.000, v Italiji za 55.000, v Rusiji za 190.000, v Avstro-Ogrski pa le za 7626.

Nemčija ima danes izvežbanih vojakov brez nadomestne rezerve za dobo 25 letne vojaške dolžnosti 5.043.750, Francija 4.837.500, Italija (19 let vojaške dolžnosti) 1.539.000, Rusija (22 let vojaške dolžnosti) 5.757.620, Avstro-Ogrska (21 let vojaške dolžnosti) 2.090.000 mož. Ako pri nas vstojemo nadomestno reservo, dobimo okroglo 3 milijone vojakov.

Domače in razne novice.

† Nadvojvodinja Elizabeta. — V soboto zjutraj je umrla na Dunaju v starosti 72 let nadvojvodinja Elizabeta, mati španske kraljice Marije Cristine.

V proslavo jubileja papeževega bo v dvorni kapeli na Dunaju 22. t. m. slovesna služba božja, katere se udeleži tudi cesar.

Namestnik grof Goëss se je mudil v petek v Furlaniji in se je z odposlanci ministerstva notranjih zadev udeležil obhoda rek Soče in Tera.

Tržaški škof Nagl se je mudil včeraj v tukajšnjem centralnem semenišču ter prisustvoval izpitom svojih bogoslovcev.

Umrl je včeraj v Gorici gosp. dr. Martin Keršovani v 60 letu svoje dobe. Pokojnik je bil znan kot dober zdravnik. Bil je več let primarij v tukajšnji bolnišnici usmiljenih bratov. N. p. v. m.!

Premeščenje. — Podpredstojnik

Odbor „Slovenske Čitalnice“ v Gorici opozarja p. n. člane in vabljenega goste na veliki ples, kateri v bode nedeljo dne 22. februarja t. l. Ker začne ples z polonezo, so naprošene dame in gospodje, da pridejo točno ob 9 uri zvečer.

Porotna obravnava dr. Tuma kontra dr. Rojca in „Soča“. — O zmedenem in tendencioznem poročilu, katero priobčuje zadnja „Soča“ o porotni obravnavi, ki se je vršila vsled tožbe dr. Tume proti dr. Rojcu, se nam ne zdi potrebno zgubiti niti jedne besede. Je pač „Sočina“ poročilo in s tem je vse rečeno. K poročilu o omenjeni obravnavi pa je „Soča“ pridržala tudi še poseben rep s katerim naj oplazimo po zobeh znanega „Sočinega“ poročevalca, stoječega najbliže „Sočinemu“ lastniku. Očita se namreč dr. Rojcu, da si je najel italijanskega zagovornika v osebi dr. R. Luzzatto. Da doznajo naši čitatelji kako neumno in zlobno je tako očitanje, jim moramo povedati da je bil dr. Rojca prisiljen najeti si italijanskega zagovornika, ker je naše slovenske odvetnike v Gorici in v Trstu obvladaval tak pravni čut, da ni hotel nobeden vzprejeti zagovornišva. Pri ti priliki moramo opomniti, da je svoječasn lastnik „Soče“ si najel Italijana in kakor je „Soča“ sama pisala, največjega nasprotnika Slovencev dr. Graziadio Luzzatto, za svojega zagovornika, pa ne zato ker ni mogel dobiti slov. zagovornika, katerih je imel na izbero kolikor je hotel, marveč, kakor „Soča“ piše zato, ker je potreboval „takega“ zagovornika. Zato pa se poslužimo „Sočinih“ besed in pravimo, da kdor je Slovenec, bo tekel v resnici daleč proč od takega človeka. Kar se pa tiče porotne klopi moramo povedati, da bi bila ta čisto slovenska že prvokrat, ko bi to hotel takrat dr. Tuma. Tedanji zagovornik dr. Rojca je dr. Tumi predlagal, naj se sestavi čisto slovenska porotna klop, ali dr. Tuma je odklonil ta predlog z opazko, da se on ne da soditi od ljudi, ki znajo komaj brati in pisati. Ako je prišlo torej do škandala, da se je pri obravnavi, pri kateri sta bila tožitelj in toženec sestavila mešana porotna klop, dočim bi bila lahko čista slovenska, je ta škandal provzročil general narodne-napredne stranke dr. Tuma. To stoji in tega ne bode dr. Tumovo glasilo nikdar ovrгло.

Novi vodnjak. — Mestna uprava je sklenila, da se napravi vodnjak na cesti proti pokopališču.

Iz Kanala nam pišejo: Zopet imamo križ z našo uro. Reko se nam bode, da je ura slaba. Ali to ni res. Dokler je bila ura v oskrbi urarja, kazala in bila je prav dobro. Zdaj pa ko manipulirajo z njo mežnarjevi učenci kaže in bije ura netočno in večkrat celo nič. To pa ne sme tako dalje iti. Zato pa priporočamo našemu starestinstvu, naj poskrbi, da pride ura spet v urarjevo oskrbo. Nadejamo se torej, da ne ostane ta naša želja, glas upijočega v puščavi.

Morsko zdravilišče v Gradežu. — Iz poročila, katero je ravnokar razposlal odbor zdravilišča v Gradežu posnamemo, da se je zdravilo tam l. 1902 252 otrok in sicer 130 dečkov in 122 deklic. Po narodnosti jih je bilo italijanske narodnosti 67, slovenske narodnosti 48 in nemške narodnosti 143. Od teh je bilo pristojnih in sicer iz grofovine gorisko gradiščanske 85, iz Istre 1, s Tirolskega 1, s Krajskega 22, z Nižjeavstrijskega 83, s Štajerskega 56 s Koroskega 2. Vsebh zdravljena je bil ta-le: Ozdravilo jih je popolnoma 127, 62 dečkov 65 deklic. Izdatno zboljšalo se je zdravje pri 106 tih in sicer pri 56 dečkih in 50 deklicah. Nekoliko zboljšalo se je zdravje pri 14 in sicer pri 5 tih dečkih in pri 9 tih deklicah. Neozdravljenih jih je ostalo 5 in sicer 4 dečki in 1 deklica. Dohodkov je imelo zdravilišče v l. 1902 47.411 K 37 v, stroškov 19090 K 96 v. Preostanek znaša koncem l. 1902 26906 K 1 v. Vrednost premoženja s koncem l. 1902 znaša 103906 K 1 v.

Okraden eigan. — V Idriji se je zgodilo te dni res nekaj čudnega. Došla je namreč tje ciganska družba, ki je popravljala kotle. Po noči pa se je priplazil k šotorom tat, ki je spečemu ciganu izmaknil iz telovnika knjižico z denarjem. Ker pa se je bil tat zadel ob neki kotel so se cigani zbudili, planili po koncu in udrli za tatovom. Ta pa ni znal le ukrasti celó ciganu, ampak je znal tudi odnesti. Cigani so zastoj sopeli. Bil je mojster.

V spomin februarjskih nemirov v Trstu je priredilo tržaško delavstvo v nedeljo spoved na pokopališču. Ta spoved se je začel pomikati ob 1. uri 35 min. popoldne proti pokopališču. Spoved je imel 600 rediteljev. Na grobove padlih žrtev so položili vence. Govorila sta tudi dva govornika, jeden italijanski drugi pa slovenski.

prirrediti ples. Dvorana je bila prek in prek irenditško očičena. Lepo po vrsti so bile slike: kralja in kraljice italijanske, znaki Garibaldija in Mazzinija in italijanske zastave. A vse je bilo nakičeno s cvetjem „Margerit“. Bilo je tudi nekaj irendentovskih napisov in določeno je bilo, da bo godba igrala tudi neke znane marše. Ko je pa prišla politična oblast na to in je zahtevala, da se odpravijo nekatere prekiče irendentovske reči, a da naj se postavi nekaj, kar bi pričalo, da leži Zader še v Avstriji, se odbor ti zahtevi ni hotel udati, temuče je raje sklenil, da se veselica opusti. Najlepše je pa to, da je v tem društvu vse polno c. kr. uradnikov.

Goljufal je v Trstu, a prijel so ga v Pulju, in ta je bil 24 letni Vincencij Michel, ki je rekel svoji ljubimki Maver, da je potegnil iz hranilnice na njeno hranilnično knjižnico le 10 K, dočim jih je v resnici potegnil vseh 140 K, na katere se je knjižica glasila.

Izseljevanje v Bosno. — Nedavno je bosenska vlada razglasila, da se lahko vsakdo naseli na neobdelano, a rodovitno njeno zemljo. Onemu ki se izseli v Bosno, odstoji bosanska vlada 20 h dobre, neobdelane zemlje za letno najemnino po 1 K od hektara. Ako se izseljenec 10 let lepo vede in zemljo pridno obdeluje, se zemlja prepusti v popolno last najemniku. V-ak izseljenec pa mora položiti kot jamstvo 600 gl., kateri znesek se mu pa po 10 letih povrne ali pa vračuna. Ob jednem pa mora tudi dokazati, da zamore jedno ali dve leti sebe in svojo družino preživeti. Vse te pogoje pa izve natančneje vsakdo pri političnih ali pa tudi pri občinskih oblastih. Te prilike naj bi se poprijeli Slovenci in Hrvati, katerih domača zemlja ne more preživljati, posebno pa oni, kateri silijo iz domovine v Ameriko. Amerika stavi dandanes izseljencem vsakovrstne zapreke, ker ima dovolj ljudstva. Razun tega delajo našim rojakom težavo tuji jeziki. A v Bosni najdejo bratski narod, skoraj svojo govorico, šege in navade. Kar se mora plačati za vožnjo v Ameriko, ter dotle, da si usanovi izselnik trdno ognjišče, postane v Bosni v 10 letih samostojen gospodar obsežne in rodovitne zemlje. In če komu ne ugaja, lahko se brez težave stroškov vrne, česar iz Amerike ni mogoče. Dosedaj se nase-ljujejo v Bosni Nemci, Madjari in Židi, zakaj bi se ne prisvojili Slovani svoje slovaanske zemlje pod tako ugodnimi pogoji.

Slovensko društvo „Ilirija“ v Pragi, priredi, v proslavo 50 letnice rojstva slavnega češkega pesnika prof. Jaroslava Vrchlickega, v petek dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Choděrove restavracije slavnostno sejo.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Zopet se približuje čas, ko treba odposlati nabiralne pole za družbo sv. Mohorja družbenemu odboru v Celovec! Iskreno zato vabimo cenjene svoje rojake, drage Slovence in Slovenke, širom naše slovenske domovine, a tudi vse one, ki prebivajo in si iščejo kruha izven domačih mej, da se zopet vpišejo v našo družbo!

Vsak Slovenec, vsaka Slovenka štej si v sveto versko kakor narodno dolžnost, biti ud tej naši družbi, ki v lepi vzajemnosti zbira pod praporom sv. Mohorja in Fortunata vse sloje in stanovne naše naroda, ki po svojih knjigah skrbi za vsestranski duševni napredek slovenskega naroda, kateremu podaja obilo zdravega pouka in kratkočasnega razvedrila.

Deluj torej vsakdo na to, da pristopi Mohorjevi družbi. Častite poverjenike iskreno prosimo, da zopet prevzamejo mnogokje sicer težavni, a povsod hvaležni posel nabiranja družbenih udov. A tudi vsak ud si štej v dolžnost delati za vsestranski napredek naše družbe in ji pridobiti čim največ novih članov! Z združenimi močmi delajmo na to, da bo družba napredovala in procvitala i v bodoče, da bode po njej romalo tudi letošnjo jesen čim največ lepih knjig v vse kraje, koder bivajo Slovenci.

Književni dar, ki ga letos sprejmejo oč. Mohorjani in ki je naznanjen v zadnjem „Koledarju“, je sledeči:

1. „Zgodbe sv. pisma“. X. snopič. — S tem snopičem se prične novi zakon. G. dr. Krek, ki je za † dr. Lampetom tako lepo zaključil stari zakon, nadaljuje tudi novi zakon in temeljito v prekrasnem jeziku razlaga novi zakon. Temu snopiču, ki ga krasi mnogo lepih slik, bo dodana tudi lepa naslovna podoba v barvah in velik zemljevid svete dežele.

2. „Pamet in vera“, 2. snopič. — G. župnik Seizerschmid nadaljuje

mного priznanja. Poljudno razpravlja razna važna poglavja naše sv. vere in jih dokazuje ter pojasnjuje zlasti z mnogimi zgledi.

3. „V Kelmorajnu“. Spomini s pota. — To bo prav zanimiva knjiga Pisatelj, g. kanonk dr. A. Karlin, nas namreč vodi nekaj slavno in tudi pri Slovenceh dobro znano božjo pot v „Kelmorajnu“, t. j. Köln am Rain. Knjigo bo dičilo mnogo lepih podob.

4. „Domači vrtnar“. G. profesor J. Koprivnik je spisal lepo poučno knjigo o vrtnarstvu, ki bo gotovo dobro služila našim gospodarjem in gospodinjam.

5. „Slovenske večernice“. 55. zvezek, in

6. Koledar za leto 1904. Ti knjigi izideta v znani že priljubljeni obliki. Obsegali bodeta razne povesti znanih naših sotrudnikov, poučno berilo itd.

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dopsiljajo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dopsiljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej najprej in navzgor!“

V Celovcu, dne 10. svečana 1903.

Odbor.

Narodno gospodarstvo.

O presajanju in sajenju sadnega drevja. (Konec)

6. V jeseni si lahko napravimo v cepeljnjakih več dreves, ker je zaloga večja nego v poletju; z druge strani pa dobimo lepše in zdraveje sadje, ker je večji izbor.

7. Popje cvetja in zelenja začne že februarja poganjati; ako sadimo na pomlad, se to popje mek sajajem prav lahko obtolče, kar se ne zgodi, ako sadimo jeseni ali po zimi, ko popje še ni pognalo.

Vse višje drevje se mora privezati h kolu, da pravilno raste in je obvarovano pred vetrom. Ko so jame izkopane, pa morajo biti koli prej zabiti nego vsajeno drevje, koli se zabijejo v sredino jame, potem se k njim vsadi drevje.

Koli se morajo poprej zabijati iz sledečih razlogov:

1. Ako hočemo saditi v gotovem razdalji, merimo to ložje po kolenh nego po drevju.

2. Zabijanje kolov gre lože iz pod rok, ako se zabijajo pred sajenjem nego pozneje.

3. Drevje se hitreje sadi, ko je mesto za sajenje že s kolom označeno, tudi se ni bati, da se potem z zabijanjem kola pokvari drevo.

Drevje je takoj ob sajenju privezati h kolu, da je ne omaje veter, čim dalje pa se privezovanje opušča, težje bode, ker je drevje močnejše in stareje. Neprestano majanje drevesa v vetru pa tudi zelo ovira raščo in razvitek. Pri vsem tem se vrže deblo po strani da obvisi; ako pa je hočemo čez kaj časa zopet poravnati, se lahko zgodi, da se potrgajo korenine. Vsemu temu se lahko pride v okom, ako se drevje koj pri sajenju priveže.

Pri sajenju paziti je še na sledeče:

Ko hočemo drevo vsaditi, odstraniti treba vse oblomljene in slabe korenine, prirezati treba tudi druge korenine. Tako obrezano drevo postavimo sredi jame in razprostre korenine na okroglo. Navadno se sadi v jedno jamo po dvoje drevesc, to pa zaradi tega, ker bolj vspeva nego posamno. Pri sajenju treba vedno dveh, jeden drži deblo in oni daje pravo smer, drugi ravnavava po jami korenine in jih zasiplje z zemljo. Ako imamo pri rokah gnoja mešanca, tedaj se ga pridene zemlji in se s to zmesjo zagrne korenine. Praznine med koreninami je napolniti z zemljo. — Naravnost prav pregrešno pa je, po sajenju drevo vleči iz zemlje in je zopet potiskati vanjo, da se tako zatlačijo prazni prostori. S takim ravnanjem se le škoduje drevesu, ker se spravi iz pravega položaja.

Ko so korenine vsaj 5 cm. na debelo pokrite z zemljo, nasuje se gori več zemlje in se zahodi. Pohoditi je zemljo najprej okoli kraja jame in se nadaljuje proti debelu. Na to se jama napolni z zemljo in se jo zameče z dobrim gnojem, a vrh gnoja se vrže zopet zemlje do vrha. V jeseni ali po zimi sajena drevja ni treba zalivati, dočim se po leti saieno mora zalivati. Zalivati pa treba

najti osebnih razžaljenj častivrednega dr. Tume, marveč da je isto dobro premišljeno in da so v njem dovršno presojena obče znana dejstva. Našla je tudi, da se je deželni odbornik dr. Tuma z nezasluženi obdolžitvami zagnal proti deželnemu odboru in proti finančnemu odseku, ko jima je očital, da sta zanikrna in nemarna.

Častna sodnja se je torej uverila, da se mora v javni seji deželnega zbora prečitati poročilo častivrednega profesorja Berbuča in pridruživši se pohvali, katero je poročevalec izrazil deželnemu odboru, zavračala kot neopravičene napade deželnega odbornika dr. Tume.

Panigai I. r., dr. Gregorčič I. r., dr. Rojic I. r., dr. Waiz I. r., Čhiozza I. r.

Dalje čita dr. Rojic odlomek iz govora dr. Tume na strani 218 stenografičnega zapisnika, ki se glasi: „Najprej moramo imeti erarsko užitnino in prof. Berbuč lahko bi vedel, da se bode užitnina oddajala še le drugo leto meseca avgusta na dražbi; a kot načelnik izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke jamčim, da je dežela ne dobi, ker nočem, da trpi oni stan, od katerega je mnogo odvisno v deželi.“

Potem čita na strani 215 iz poročila finančnega odseka: „V finančnem odseku se je to vprašanje večkrat pretresovalo, temeljito ob času, ki je visoka vlada predložila znani načrt zakona o zganjinah. Tačas je bilo dokazano na temelju onih podatkov, katere je vlada poročevalčevemu mnenju tako skrbno prikrivala, da trpi dežela pri zganjih opojnih pijačah ogromne škode. Po našem konsumu in pri naših dokladah bi morala dobiti okroglih 195.000 kron v dobro urejeni lastni režiji, dočim dobiva potom zakupa 40.000 do 50.000 kron, trditev, ki je neovržena in veovrgljiva.“

Slednjič prečita še na strani 221 nabajajočo se ostro obsodbo deželnega glavarja dr. viteza Pajer-ja, čegar besede — obrnjene proti dr. Tumi — so gotovo merodajne v tej zadevi: „Bilo je v času velike poletne vročine, ko smo delali za blagor dežele in ne iz dobičkar-skih namenov, in ko se nam je posrečilo, da smo pridobili pooblastila obrtnikov, da bi se mogli deležiti dražbe erarske užitnine, delali ste Vi za našimi hrbti v škodo deželi in ste pokvarili vseto, kar smo bili s trudom dosegli. Posledice spričujejo to, ker so nam potem obrtniki obrnili hrbet. In vprašam, kaj se pravi to?“ (Dobro, bravo! med občinstvom) tudi za ta dejstva sem predlagal, naj se zasllišijo priče, — a zaman; slavni sodni dvor me ni uslišal.

„Nekaka sebičnost“ — nadaljuje dr. Rojic — „je vsakemu človeku prirojena, — a Tumova sega že čez vse meje. V dokaz te svoje trditve Vam povem, da dr. Tuma ni odložil deželnega odborništa tudi po tem ne, ko je bil prejel od svojih sopolancev nezaupnico. Vsak drugi človek, kateremu je količkaj na poštenju in spoštovanju, odpovedal bi se bil takoj še celo deželnemu poslanstvu. Dr. Tuma pa se ni zmenil čisto nič za vse to, ker je deželno odborništvo dobro plačano in ker se nudi tam odvetniku prilika, da si pridobi dobro klijentelo, poleg tega pa še morda kako odlikovanje. Dr. Tuma je v pismih na dr. Gregorčiča in grofa Alfreda Coroninija, katera imam tukaj in so Vam na razpolago, priznal, da imajo poslanci pravico, podeliti in odvzeti deželno odborništvo, on se pa ni zganil iz svojega mesta, ko so ga pozvali poslanci, naj odloži odborništvo. Nezaupnica, katera obsega ta poziv, je bila objavljena v „Gorici“ dne 14. julija 1898 št. 2 in Vam je tudi na razpolago.“

Človeku, naj bo fizično in duševno tako zdrav in močan, je težko vestno opravljati dve službi, in da dr. Tuma ni

na dr. Gregorčiča, katera imam tukaj pri sebi in v katerih piše, da mora svoje delo opredeliti, ker radi zdravja ne more več vstrajati na dveh mestih. Vzlic temu pa piše zopet v pismu na dr. Gregorčiča in grofa Coroninija, tako-le: „Z izvolitvijo v državni zbor se mi bodočnost ustanovi. Po treznem premisleku uvidevam, da je res najbolj ugodno za našo stranko, ako, ostanem tudi deželni odbornik. Sicer pa dobi justični minister s 1. julijem 1897 moč, predstavljati uradnike, kakor mu volja. Ako me izvolijo v državni zbor, bode se pač pomišljaj, premakniti me iz Gorice. Sicer premeščenje pričakujem s precejšno gotovostjo. Imam tudi za ta slučaj svoj načrt tako, da ostanem, kjer sem in se ni bati, da me samovoljno odtegne deželnemu odboru.“

Torej ni zadosti, da je bil državni uradnik z dobro plačo — in državna služba že sama na sebi potrebuje celega zdravega moža — da je bil poleg tega deželni odbornik z letnim dohodkom 1200 gl. — hotel je postati ob enem tudi državni poslanec z dijeto 10 gl. in prosto vožnjo I. razreda na Dunaj in nazaj. Ali ni to poosobljeni egoizem in kako se to strinja z vestnim izpolnovanjem vseh dotičnih dolžnosti? Kaj pa naj bi rekli k temu davkoplačevalci?

Da je dr. Tuma rekel: „Politik mora skrbeti v prvi vrsti za se, potem še le za svoje volilce itd.“, mora biti res, ker je list „Gorica“, ki je priložen pravdnim spisom, prinesel ta njegov izrek, ne da bi bil dr. Tuma kaj oporekal. Tudi pokojni profesor Kragelj je čul te besede v javnem lokalnem neposredno iz tožiteljnih ust in je večkrat o tem govoril, ko še ni nihče sanjal o tem, da postanejo predmet kazenske ovadbe. To je ranjki profesor Kragelj pravil tudi profesorju Ivančiču. Vadnični učitelj g. Franc Sivec pa je slišal to Tumovo izjavo na lastna ušesa. Obe priči mi je slavni sodni dvor odklonil.

Gledé tega: „Dr. Tuma je stopil v pokoj zaradi bolezni do stalno umirovljeni isti dr. Tuma“, moram povedati, da mi je gospod tožitelj iz lastnega nagiba sam pravil dne 18. februarja 1897., ko mi je prišel na moj dom plačati honorar za lečenje svoje svakinje in svoje družine, da je vložil prošnjo za zopetni sprejem v državno službo in da je ponujal vladi v to svrhu, da odloži deželno odborništvo in deželno-zbornski mandat ter se odpove vsakemu delovanju v prid Slovencev.“

To vest, katera me je silno presenetila, sem si dobro zapomnil, ker sem bil dr. Tumi dne 7. oktobra 1897. v dosega upokojenja napravil tako spričevalo, iz katerega sledi, da mora biti dandanes bolan. S prošnjo za reaktivacijo in s trdenjem po časopisih, da je stopil v pokoj radi narodne koristi, vzbuja v meni sum, da sem mu izdal neresnično spričevalo. O tem se prepričate, ko se Vam prečita spričevalo, katero imam v prepisu tukaj.

Jaz kot mož, kateremu gre čast in poštenje čez vse, mislim, da tak človek, kateri se je proglašal narodnim mučeničnikom, dasi ni imelo njegovo odslovljenje z narodnostnim vprašanjem nič opraviti, človek, kateremu je dalo osmero sopolancev nezaupnico, kateri ni odložil deželnega odborništa, ko so to od njega zahtevali oni, katerim je pismeno priznal to pravico, kateremu je dal častni odsek deželnega zbora v javni seji moralno zaušnica, kateremu je sam deželni glavar v javni seji očital, da je zahrbtno delal proti deželnim koristim, katerega je cerkljanski občinski zastop prisilil, da se je moral odpovedati tamkajšnjemu častnemu občanstvu — ne more biti razžaljen na svoji časti in da so ga morali torej drugi nagibi prignati do tega, da je vložil tožbo radi pretveznega razžaljenja svoje časti.

To, gospodje porotniki, je moje osebno prepričanje; Vi pa sodite po svojem prepričanju, jaz se radovoljno uklonim Vašji sodbi.“

Dopisi.

Iz Branice, dne 12. febr. 1903.
(Izv. dop.) — (Odgovor na nesramen napad v 6. št. „Primorca“ z dne 6. t. m.) — Ker me je podpisane opozorilo te dni „Obrambno društvo“ v Ljubljani na napad brezobzirnega „liberalnega“ lističa „Primorca“, v dopisu pod zaglavjem: „Iz Branice, na Svečnico 1903“, ne morem si kaj, da bi tej občeznani lažitorbi tudi v Vašem resnicoljubnem listu ne odgovoril. — Ne bom pa zavračal znane „pogrete rihte“, katera je bila že svoječasno tudi v „Gorici“ temeljito ovržena z sijajno zaupnico od 57 glasov proti 3 in z javnim zadoščenjem pred cerkvijo. Dotični dopisnik — s svojimi le 2—3 „liberalnimi“ pristaši — naj pa pometa rajše pred svojo hišo in v svoji hiši, kjer ne manjka smeti ne gnoja, o katerem pa nočem tu razpravljati. Kakor je resnica, da se zamore iz istega voska narediti lep angelj ali grd huduč, v katere bitja „liberalci“ kot prostomišljaki v svoj kvar ne verujejo, taka je tudi s papirjem, da se dá naj napisati kakoršne koli laži in obrekovanja. Eno takšnih grdihočitnih laži je sprejel isti „Primorec“ od znanega dopisnika iz Branice, ki diši dvakrat po smoli, in „kdor pa za smolo prime, se osmoli“, pravi pregovor. Največa in vpricho vse te občine očitna laž je nesramno brezobrazno očitjanje, da sem „djal se v lenobo“, popustivši že 3 mesece šolski pouk, in ne radi bolezni. Liberalci pa so podobni v tem „lažibožcem“ ali malikom, „ki imajo oči pa ne vidijo in ušesa pa ne slišijo!“ Znanega dopisnika pa gotovo ni moglo biti v tukajšnji cerkvi 27. nedeljo po hinkoštih (23. nov. l. l.) ko sem med razlaganjem krščanskega nauka moral se umakniti v žagrad, kjer sem padel v omedlevico, da sta me morala nesti dva moža v župnišče, kamor je vrela verno ljudstvo iz cerkve, misleč, da me je zadela kap, ter je v strahu pričakovalo izid omedlevice. Dobre pol ure**) visel sem podpisan med življenjem in smrtjo; dušila me je sapa ter trpel sem hude muke, katerih bi ne privoščil niti najbolj zagrizenemu „liberalcu“ in tudi ne istemu dopisniku „Primorca“, ki je menda v istih dneh se vrnil iz svojega pohajkovanja — ali dela ne vem — kakor sem slišal praviti. Ljudstvo je deloma stalo okoli župnišča in v župnišču in okoli podpisane nezavestnega; mnogi so se solzili gledajoč moje hude muke, ko some položili na posteljo. V tem mojem kritičnem položaju je hitel naš dobri krajni šolski predsednik g. Al. Sorta na svojem biciklu v 2 uri oddaljeno Vipavo po okrožnega zdravnika, spretnega gosp. dr. P. Lučiča, Hrvata Dubrovnčanina, ki je pa mogel dospeti semkaj še le z mrakom istega dne. Preiskavši me natanjko, konstatoval je težko sapo vsled srčne hibe ter mi predpisal zdravila v polajšanje bolečin. Tedaj mi je prepovedal tudi šolski pouk in pridiganje v cerkvi. Vkljub tej prepovedi pa sem hotel in sem še 2 dni šolo držal; ker sem pa videl, da ne gre in da mi je huje, sem moral opustiti šolo.

Razumnim pa naj tudi poleg tega še to na uho povem, da ravno radi svoje že dalj časa trajajoče bolehnosti v prsih, sem se bil že z začetkom šolskega leta 1902—03 ustmeno in pismeno pri c. kr. okr. šolskem svetu v Sežani odpovedal šoli. Vseled tega me je pa isti naprosil z dne 30 avg. 1902 št. 1805 o. š. sv., dobesedno tako-le: „Da je c. kr. okr. šol. svet v seji 27. avgusta t. l. z obžalovanjem vzel na znanje mojo bolehnost itd. ter sklenil z ozirom na pomanjkanje učiteljstva, da naprosi preč. g. kurata, da bi nadalje podučeval vsaj 2 uri na dan predmete ljudske šole proti letni remuneraciji 300 K (preje 500 oziroma

*) Kako in kaj naj pridigujem, o tem naj „liberalci“ ne molčijo, ker so očitni sovražniki resnice, ki jih bode v oči; saj še najpotrebnejših resnic ne vedo ali ne verujejo! Pis.
**) Po minuti pol uri sem se le prišel k sebi; molčilo so me s kisom in vodo. Na to se

600 K za 4 ure na dan) itd. Na to sem c. kr. okr. šol. svet v Sežani obvestil, da sprejem pogojno dokler bom mogel poučevati, kar je isti z dne 5. sept. l. št. 1881 o. š. sv. vzel na znanje. Brž pa, ko sem moral opustiti prostovoljno sprejeti naprošeni pouk v šoli, sem to takoj 4. dec. l. št. 55, javil isti šolski oblasti, ki je z dnem 9. dec. 1902 odposlala — pod št. 2500 o. š. sv. —, kar naj navedem zopet dobesedno: „Poročilo od 4. sept. t. l. št. 55, glede bolezni tamošnjega kurata č. g. M. V. in pomožnega učitelja, jemljem obžalovanje na znanje in oproščam gospoda od pouka za časa njegove bolezni“ itd. Preds. Rebek, I. r. — Dalje me je prišel obiskat v bolnici sam c. kr. okr. šol. nadzornik g. M. Kante dne 13. dec. l. l. ter mi je izrazil svoje sočutje radi moje resne bolezni in obenem mi je sporočil tudi sozljaje okr. glavarja in predsednika c. kr. okr. šolskega sveta blag. g. Ant. Rebeka, katerima bodi za to njih sočutje tu zahvala izrečena.

Razsodnim iz resnicoljubnim domoljubom in cenjenim čitateljem „Gorice“ pa naj h koncu še to pripomnim, da tudi ne glede na svojo bolehnost bi bil vreden in potreben počitka, ker pastirujem zvesto po svojih močeh že 38 leto ter poučujem v šoli 18 leto, ter sem že v 63. letu svoje dobe, med tem ko je večina mojih sošolcev, zlasti v svetnih stanovih, umrla, ostali pa žive v zasluženem pokoju, ter vstrajam vkljub svoji bolehnosti in nevolji „liberalcev“, ki ljubijo temo in laž, na svojem mestu. Iz tega se vsakdo vnovič prepriča o debeli pameti „liberalcev“ — nazadnjakov!

M. Val es, kurat-učitelj.

*) Vkljub moje bolezni pa ni res, da je bil opuščena šolski pouk 3 mesece, ampak le dva meseca. Vse torej sama laž in grdo žaljivo obrekovanje. K sreči pa, da „liberalnemu“ dopisniku in „Primorcu“ nihče ne veruje! Pis.

Politični pregled.

Državni zbor.

Danes pride na dnevni red drugo branje vojaške predloge. Poslanska zbornica bavila se bode s tem najmanj 4 dni, ker je upisanih mnogo govornikov, tako da pride v najboljšem slučaju še le v petek do glasovanja. Na to prideta na vrsto proračun in nagodbena predloga. Vlada je zopet v škripcih. Na poti so ji zopet Čehi in z njimi se mora pogajati, ako hoče da se parlamentarni voz dalje pomika.

Glasovanje jugoslovanskih poslancev proti vojaški predlogi.

Kakor smo že zadnjič omenili so udje „Slovanske zveze“ v dotičnem odseku glasovali proti novi vladni vojaški predlogi. Storili so to v prvič zaradi tega, ker nalaga ta predloga preveč novih bremen ljudstvu, katero zastopajo člani „Slovanske zveze“. Poleg tega so pa hoteli s tem tudi izraziti nezaupanje, do dr. Körberjeve vlade, ki je Jugoslovanom skrajno neprijazna ter podpira povsod le koristi Nemcev in Italijanov, na kvar Jugoslovancev v prvi vrsti in Slovanov sploh. Vlada se je prizadevala na vse mogoče načine, da bi pridobila Jugoslovane za to predlogo. Kakor poroča „Slovenec“ se je zato v imenu vlade posebno trudil sekijski načelnik grof Pac, pa zastoj. Da imajo naši poslanci prav, ko sedanji vladi ne zaupajo, je najboljši dokaz to, kar pišejo nemško-nacijonalni listi v opravičenje glasovanja svojih zastopnikov za vojaško predlogo. Ti listi pravijo namreč, da je sedanja vlada v zadregi, a da ji nemški nacijonalci ne smejo delati še večjih sitnosti ter jo spravljati v še večjo zadrego, dokler se bode vedla tako neutralno kakor do sedaj. Stem je pač vse rečeno, kajti neutralnost, kakoršno ljubijo Nemci, ni pač nič drugega, nego krepka podpora, katero vdbivajo oni od sedanje vlade.

Mobilizacija.

V Ljubljani so dobili nekateri kovači vprašanje, koliko konj bi zamogli podkovati v najkrajšem času. Tudi cenilci konj so že določeni. — Iz Budimpešte pa se poroča, da so dobili v petek tamošnji rezervni častniki povelje naj bodo pripravljani. Listi pravijo, da se je to zgodilo radi tega, da bi v slučaju mobilizacije lahko tekem 24 ur prišli k svojim polkom.

Dogodki na Balkanu.

Organizacija macedonskih ustaških čet, ki se je pričela pred najstjimi leti, ia kakor poročajo ruski listi danes že

razmoči. Ako sadimo v pomladi, treba da pred sajanjem korenine drevju oškropimo, ker tako se korenine osvežijo in ložje primejo.

Pri sajenju treba upoštevati sledečo razdaljo in sicer: Pri breskvah 5-6 metrov vsaksebi; pri jablanah in hruškah 8-10 metrov a ob cestah po 12 metrov vsaksebi, na polju celo po 18-20 metrov. Kostanj in oreh po 4-6 metrov, slive in višnje po 6-8 metrov, črešnje po 10, 12 in 18 metrov t. j. v vrtilih, ob cestah in na polju. Vse sadje naj se sadi v vrste, ker je to najbolje.

Sajeno drevje treba braniti pred škodljivci ter je najbolje, ako se deblo obda s trnjem.

Loterijske številke.

14. februarja.

Dunaj 43 21 30 52 73
Grac 26 14 2 45 51

Izjava.

Vsojam se slavnemu občinstvu naznanjati, da me ne zastopa g. Franc Weiss od 1. marca t. l. naprej v nikakem oziru več.

Ob enem naznanjam svojim cenjenim klientom, da bodem potoval o prilikah odslej vedno osebno po deželi, ter sprejemal naročila na vse izdelke fotografske stroke, ter zagotavljam solidno in točno postrežbo v vsakem oziru.

Z odličnim spoštovanjem

udani
Anton Jerkič
fotograf.

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos	K 190—	do 200—
„ Sandomingo	240—	260—
„ Java	240—	260—
„ Portorico	260—	280—
„ Ceylon	320—	360—
Slakdor	88—	89—
Špeh	160—	180—
Petrolj v sodu	32—	33—
„ zaboju	1050—	11—
Maslo surovo	170—	190—
„ kuhano	200—	220—
Otrobi debele	1040—	12—
„ drobne	1040—	11—
Turšica stara	1640—	17—
„ nova	15—	1660—
Oves	15—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 28—	št. 1 K 2680	št. 2 K 2620
„ 3 „ 2580 „	4 „ 25— „	5 „ 24—
	št. 6 K 22—	

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priloroča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 50 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob in kuhinjo, eventualno ene sobe in kuhinje s pripadki, se išče

v mestu ali bližnji okolici za slovensko uradniško družino brez otrok. Uselitev najdalje 14. marca t. l. — Ponudbe na naše upravištvo.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priloroča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, bistri izdelki gotovih oblek in površnih suknj. Cene prav solidne!

Krojaška mojstra Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. Jerneja Kopača

izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priloročata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini za obilna naročila.

Ivan Bednařik

priloroča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Peter Drašček,

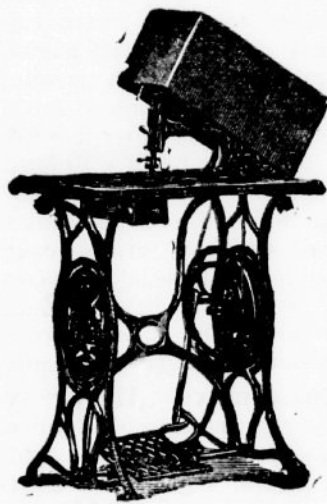
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priloroča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Priloroča se slav. občinstvu.

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče Josipa Verdija št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.

Vsak teden nov program!

Ta teden potovanje po slikovitem

TIROLSKEM.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.

Odpirto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.

Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

15%

pod navadno ceno
razprodaja

radi poznega zimskega časa

J. Zornik

Gorica, Gosposka ulica 7,

vse zimsko blago, kakor n. pr. krasne volnene šerpe, rute, podoblike, vsakovrstno Jaegerperilo, rokavice, nogavice, bluse, volno, kožuhovino, zimске čevlje itd. — Nikdo naj ne zamudi te lepe prilike za ceni nakup!

Podpisani priloroča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine tvrdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,
trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši.)

„Narodna Tiskarna“

*** v Gorici, ulica Vetturini št. 9 ***

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela z zagotovilom točne in strokovno pravilne izvršitve v moderni in okusni obliki po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence

V zalogi ima vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade na močnem papirju, ter na prodaj ima knjige: Ilijado, Tri igre, za slovensko mladino in Zgodovino
*** tolminske šole ***

TISKA: **GORICO**

kl izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 K, pol leta 4 K četrt leta 2 K

TISKA: **PR. LIST**

kl izhaja vsak četrtrek ter stane na leto 4 K, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

TISKA:

- brošure * * *
- * * * diplome
- trgovske račune
- cenike * * *
- vabila na karton
- * * * in na papir
- sprejemnice * * *
- * * * za društva
- pisma in zavitke
- s firmo * * *
- * * * etikete
- za vsakoršno * *
- * * * porabo
- plakate * * *
- v raznih barvah
- * * * in velikosti
- i. t. d.

TISKA:

- * * * pobotnice
- računske sklepe
- * * * lične tiskovine
- za industrijo * *
- * * * trgovino
- in obrt * * *
- * * * posetnice
- razne velikosti * *
- * * * in oblike
- z zavitki * * *
- * * * zaročnice
- in poročnice * *
- * * * v elegantnih
- škaflih * * *
- ter osmrtnice v
- * * * raznih oblikah
- i. t. d.